

γματος ἢ χορησόμενος οὐκ ἐδέχεται ἐπὶ τῇ παρ' ἑτέρου γενομένη βλάβῃ· οὐδείς γὰρ δύναται δι' ἐπιμελείας φυλάξαι τὴν ἐξ ἑτέρου βλάβην.

τῇ παρ' ἑτέρου γενομένη βλάβῃ] Ἡ ἄλογος ζημία τοῖς τυχηροῖς εἶκε.

Steph. Ἀνάγνωθι διατ... τελευτ. ὑπερβάλλει τὴν ἀνθρωπίνην καὶ φροντίδα καὶ ἐπιμελίαν τὸ πάντα ἐκλιῖναι τοὺς ἀλόγως τε καὶ παρανόμως ἡμᾶς ἀδικούντας. τὸ αὐτὸ φησὶν ὁ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ μᾶ. διγ. τῆς λοιπῆς τοῦδε τοῦ συντάγματος. ἀνάγνωθι πάντως τὰς ἐκεῖσε παραγραφάς.

βλάβην] † Βλάβην λέγει τὴν κατὰ βίαν γενομένην. ὅσον δὲδωκάς μοι ἀγρὸν εἰς φυλακὴν. εἰσελθὼν τις κατὰ βίαν δένδρα ἐξέκοπεν. οὐκ ἐνέχομαί σοι ἐγώ, ἀλλὰ κινεῖς σὺ κατ' αὐτοῦ. [Sch. o. II. 85.]

† Ἐξ ἑτέρου, νόησον ληστοῦ, ἢ τοιχωρῶν, ἢ ἀρπαγῶν· μὴ μέντοι κλέπτου, ἵνα μὴ ἐναντιωθῇ πολλοῖς κεφαλαίοις· ὁ γὰρ χορησόμενος ὑπερβαίνει τὴν τῶν κλεπτῶν ἐπιτησίαν, ἢ συντέτακται καὶ ὁ μισθωσόμενος φυλακὴν ἀλλοτρίου πράγματος. ζῆτει καὶ βιβ. κ'. τι. α'. κεφ. 3. θεμ. β. καὶ κεφ. οβ. καὶ μᾶθε, ὅτι ἀκρι ἐπιμελία ὑπερβαίνει οὐδαμῶς τοιχωροχίαν. [Sch. o. II. 85.]

κ'. s) Ἐὰν δέ τ' διὰ χορησίμου δούλου^{u)} πέμψω σοι, ὅπερ ἔχορσάς μοι, καὶ ἀπατήσαντες^{v)} αὐτόν τινες λάβωσιν αὐτό, σὺ ζημιοῦσαι.

ἐὰν διὰ χορησίμου δούλου] Κυρίλλ. Εἰ διὰ πιστοῦ οἰκέτου ἀποστείλω σοι, ὁ ἔχορσάς μοι, καὶ ἀπόληται, οὐ κατέχομαι.

κα'. w) Ἀφρικ. w) Ἐὰν ὅπερ ἔχορσάς μοι κλέψῃς, καὶ ἀγνοῶν καταδικασθῶ καὶ δώσω τὴν ἀποτίμησιν, οὐκ ἔχω κατὰ σοῦ τὴν περὶ κλοπῆς εἰς το διπλάσιον ἀγωγὴν, ἀλλὰ τὴν ἀντεναγωγὴν^{x)}.

ἐὰν — κλέψῃς] Κυρίλλ. Ὁ ἔχορσάς μοι, ἔκλεψας καὶ κινήσας ἔλαβες τὴν διατίμησιν· ἔχω κατὰ σοῦ κομμοδάτι, οὐ φούρι.

Steph. Σημειῶσαι, ὅτι ὁ χορησὸς τινὲς πράγμα ἰδικὸν καὶ ὑποκλίμας τοῦτο, οὐκ ἁμαρτάνει κλοπὴν, οὐδὲ τῇ φούρι κατέχειται. τοῦτο δὲ αὐτὸ καὶ ἐν τῷ μᾶ. διγ. βιβ. τι. β. διγ. . . γ) φησὶν ὁ Οὐλπιανὸς. ἕτερον ἐστὶν ἐπὶ τοῦ ὑποθεμένου· ἐκεῖνος γὰρ κλέψας ἐνάγεται τῇ φούρι ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ, ὡς ὁ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ ἐξῆς τι. φησὶν. ὁ γὰρ δανειστὴς, κἂν μὴ τὴν ἐπὶ τῇ δεσποτειᾷ, ἀλλ' ὅπως ὑποθηκαρίαν ἔχει ἐπὶ τῷ πράγματι. ὁ μὲντοι χορησόμενος οὐδὲ ἐπὶ τοῖς νομίμασι, ὅπερ κατεδικασθῆτε καὶ κατέβαλεν, τὴν φούρι κινεῖν ἐπὶ τοῦ ὑποκειμένου δύναται θέματος· εἰ γὰρ καὶ ἰνδὲβιτον κατέβαλε, ἢ δὴ τοῦ χορησάντος ἔχοντος τὸ ἴδιον, ἀλλ' ὅν ἀπὸ καταδικῆς αὐτῆς καταβαλὼν οὐκ ἔχει τὴν φούρι, οὔτε τὸν ἰνδὲβιτον κοινδικάμιον. τὴν μὲντοι πονηραρίαν κομμοδάτι κινεῖ. δῆλος δὲ ὁ λογισμὸς, δι' ὃν ὁ χορησόμενος τὴν φούρι οὐ δύναται κινεῖν καὶ τοῦ χορησάντος, ὑφελόμενον τὸ κομμοδάτον, εἰ καὶ ὁ δανειστὴς κινεῖ τὴν φούρι κατὰ τοῦ ὑποθεμένου κλέψαντος τὸ ἐνεχυρον. οἶδας γὰρ μαθὼν ἐκ τοῦ 5. τι. τῆς δ. τῶν ἰστυτοῦ. ὅτι, κἂν ἕτερός τις ἔκλεψε τὸ κομμοδάτον, ἐν τῷ χορησάντι ἢ τὸ κινεῖν ἢ μὴ κινεῖν τὸν χορησόμενον κατὰ τοῦ κλέπτου τὴν φούρι. ἐν αὐτῷ γὰρ ἐστὶν, ἢ τὸν χορησόμενον, ἢ τὸν κλέπτην ἐπιλέγεσθαι, καὶ ἐλευθεροῦν τὸν χορησόμενον κατὰ τὴν ἐκεῖσε κειμένην διάστικτον. εἰ τοίνυν ἐν τῷ δεσποτῇ ἐστὶ τὸ κινεῖν ἢ τὸ μὴ κινεῖν, ὡς εἰρηται, τὴν φούρι τὸν χορησόμενον, οὐκ ἂν τις εἴποι ποτὲ βούλεσθαι αὐτὸν κατ' αὐτοῦ κινεῖσθαι παρὰ τοῦ χορησόμενου τὴν φούρι.

οὐκ ἔχω] † Κατὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα· οὐδείς ἐπὶ τῷ ἴδιῳ πράγματι κλοπὴν ἁμαρτάνει. [Sch. p. II. 85.]

† Σημειῶσαι, πῶς ὁ χορησόμενος οὐκ ἔχει τὴν περὶ κλοπῆς ἀγωγὴν κατὰ τοῦ δεσπότου, ἀλλὰ μὴ οὐ κατὰ ἀλλοτρίου· κατὰ μὲν τοῦ δεσπότου, ὅτι, κἂν ἀλλοτρίου ἔκλεψε τὸ πρᾶγμα, ὁ δεσπότης εἶχε τὴν περὶ κλοπῆς ἀγωγὴν, οὐχὶ ὁ χορησόμενος, εἴπερ

utendam accepit, damni ab alio dati nomine¹⁾ non tenetur: nemo enim diligentia efficere potest, ne damnum²⁾ ab alio detur.

1) damni ab alio dati nomine] Damnum iniuria datum casui simile est.

Stephani. Lege const. . . ult. Ultra hominum curam et diligentiam est, ut omnes, qui sine ratione et iniuria nos laedunt, evitare possimus. Idem ait Ulpianus dig. 41. locati huius partis. Lege omnino adnotationes ibi positas.

2) damnum] Damnum significat vi factum: utputa, dedisti mihi agrum custodiendum: ingressus quidam arbores per vim excidit. Ego tibi non teneor, sed adversus illum ages.

Ab alio, intellige, latrone, aut effractore, aut raptore: non tamen fure, ne obstat multis capitibus: nam commodatarius damnum a furibus illatum praecavere potest: cui equiparatur et is, qui rem alienam servandam conduxit. Quaere et lib. 20. tit. 1. cap. 9. them. 2. et cap. 72. et disce, ne exactam quidem diligentiam prodesse ad evitandam effracturam.

XX. Sed si per idoneum servum¹⁾ rem, quam L. 20. mihi commodasti, tibi remisero, et quidam illum de- D. XIII. 6. cipientes eam interceperint, tuum erit detrimentum.

1) si per idoneum servum] Cyrilli. Si per servum certum tibi misero, quod mihi commodasti, et id perierit, non teneor.

XXI. African. Si rem, quam mihi commodasti, L. 21. pr. subripueris¹⁾, et ignorans condemnatus sim et pretium praestiterim, non habeo²⁾ adversus te furti in duplum actionem, sed contrariam commodati actionem.

1) si — subripueris] Cyrilli. Rem, quam mihi commodasti, subripuisti, et actione expertus pretium consecutus es: habeo adversus te commodati, non furti actionem.

Stephani. Nota, eum, qui rem certam alicui commo-daverit eamque subripuerit, furtum non admittere, nec furti teneri. Idem quoque lib. 47. Digestorum tit. 2. dig. . . Ulpianus ait. Aliud est in eo, qui pignori dedit: hic enim, si subripuit, furti a creditore convenitur, ut Ulpianus sequenti titulo ait. Nam creditor, etsi non rei vindicationem, at tamen hypothecariam actionem rei nomine habet. Commodatarius tamen nec nummorum causa, quos condemnatus solvit, furti specie proposita agere potest: licet enim indebitum solverit, quia commodator rem suam habebat, tamen, si ex condemnatione pecuniam solvit, neque furti actionem habet, neque indebiti conditionem. Contraria tamen commodati actione experitur. Ratio autem manifesta est, ob quam commodatarius adversus commodatorem rem subripientem furti agere non possit, etiamsi creditor furti agat adversus eum, qui rem pignori dedit, et pignus subripuit. Dedicisti enim ex tit. 6. lib. 4. Institutionum, etiamsi alius rem commodatam subripuerit, tamen a commodatore pendere, utrum commodatarius furti adversus furem agat, necne. Nam in arbitrio eius est, vel commodatarium, vel furem eligere et commodatarium liberare secundum distinctionem ibi positam. Si igitur a domino pendet, ut furti commodatarius agat vel non agat, nemo dicet, eum velle, ut adversus ipsum commodatarius furti experiat.

2) non habeo] Iuxta regulam dicentem: Nemo rei suae furtum committit.

Nota, commodatarium adversus dominum furti actionem non habere, imo nec adversus extraneum: et quidem adversus dominum, quia, licet extraneus rem subripuerit, dominus furti actionem habet, si velit, non

r) Sic Cod. Coisl. Fabr. δι' ἐπιμελείας δύναται φυλάξασθαι. s) Ita Fabr. Cod. Coisl. ιη'. t) δὲ Cod. Coisl. Deest ap. Fabr. u) Fabr. μου add. Deest in Cod. Coisl. v) Sic recte Fabr. Cod. Coisl. ἀπανήσαντες. w) κα'. Ἀφρικ. Fabr. Deest in Cod. Coisl. x) ἀλλὰ τὴν ἀντεναγωγὴν Fabr. Deest in Cod. Coisl. y) Est L. 15. §. 2. D. de furtis. XLVII. 2. quae tamen est Pauli, non Ulpiani.

ἐβούλετο· εἰ δ' οὖν ἐκλογὴν ποιῆ, καὶ ἢ τὴν κλέπτῃ ἐπιλέγε-
ται, ἢ τὸν χρησάμενον. εἰ τοίνυν ἐν τῷ δεσπότη ἐστὶ τὸ κινεῖν
τὴν φούρτου κατὰ τοῦ κλέπτου, ἢ τὴν commodati κατὰ τοῦ
χρησάμενου, πῶς ὁ χρησάμενος κατ' αὐτοῦ κινήσει τὴν φούρ-
του; κατὰ ἀλλοτριῶν δὲ οὐ κινεῖ παρόντος τοῦ δεσποτοῦ καὶ
βουλομένου αὐτοῦ κινήσει τὴν φούρτου. ἀλλ' οὐ μὴν ὁ παραθη-
κάριος ἢ γὰρ οὐκ ἀπὸ δόλου αὐτοῦ ἐκλάτῃ ἢ παραθήκῃ, καὶ
οὐ κινδυνεύει αὐτῷ ἢ ἀπὸ δόλου αὐτοῦ· καὶ κὰν ἐγκινδυνεύει,
οὐκ ἔχει τὴν φούρτου διὰ τὸν ἴδιον δόλον καὶ διὰ τὸν κανόνα
τὸν λέγοντα, κλέπτῃς τὸ κλοπιμαῖον ἔχων οὐκ ἐξουσιάζει, ὡς
βιβ. ξ'. tit. ιβ'. κεφ. ιδ'. θεμ. β'. [Sch. p. II, 85.]

L. 21. §. 1. Ἐάν^{α)} ἐν φοσσάτῳ^{β)} δέδωκα^{β)} σκευὴ τῷ κον-
D. XIII. 6. τουβερναρίῳ^{γ)} μου κινδύνῳ τοῦ κοινῆ, ἅτινα κλέ-
ψας^{δ)} δοῦλός μου πρὸς τοὺς πολεμίους ἔφυγε^{ε)} καὶ
ὑπέστρεψε χωρὶς τῶν σκευῶν, ἔχω κατὰ τῶν κοντου-
βερναλίῳν^{ς)} ἐκ μέρους τὴν περὶ τῶν ἐν χρήσει διδο-
μένων ἀγωγὴν· καὶ αὐτοὶ κατ' ἐμοῦ τὴν νοξάλιαν^{ς)}.
εἰ γὰρ κινδύνῳ σου χρήσω σοι πρᾶγμα, καὶ ὁ δοῦλός
μου κλέπτῃ^{η)} αὐτῷ, ἔχεις κατ' ἐμοῦ τὴν νοξάλιαν
φούρτι^{ι)}.

ἐάν ἐν φοσσάτῳ] Κυρίλλ. Ἐν ἐξπενδιόνε συσκήρῳ
σκευὴ κοινῶς ἔχρησα· ἐκλεψεν ταῦτα δοῦλος ἐμὸς καὶ ἠτύχη-
σεν· ἐπαγγέθη ἐνεν τῶν σκευῶν. κινῶ κομμοδάτι καὶ ἐνά-
χουαι φούρτι νοξάλως, κὰν ἔδοξεν, αὐτοῖς τοῖς τυχηροῖς
ὑποκείσθαι.

Steph. Διαφορὰ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ ε'. διγ. ὅτι ἐν-
ταῦθα εἶπεν ἰδικῶς, ὅτι κοινῶ πάντων κινδύνῳ συνδιατιῶν
δέδωκε τὰ σκευή, καὶ διὰ τοῦτο πρὸ πάντε κινεῖ. οἶδας γὰρ,
ὅτι οὐδὲ ἄλλως τινὲς δύο θέοι προμπετένδοι γίνονται, εἰ μὴ
ἰδικῶς ἕκαστος τὴν πᾶσαν ποσότητα ἐπερωτηθῆ, καὶ ἰδικῶς
καὶ κερχωρισμένως ὁμολογῆ. εἰ γὰρ μὴ κερχωρισμένως, ἀλλὰ
κοινῶς πάντες ὁμολογοῦσι, τότε εἰς μέρος ἕκαστος αὐτῶν κατέ-
χεται, ὡς ἐστὶ μαθεῖν ἐκ τῆς γ'. τῶν ἰστικῶν.

τῷ κοντουβερναρίῳ μου] † Ἄνο ἦσαν κοντουβε-
ρνάριοι, καὶ ἔχρησα τὰ πράγματα τῷ ἐνὶ, ὑποπεσόντος τοῦ
ἐτέρου καὶ τῷ κινδύνῳ αὐτῶν, ὃν καὶ κοινὸν καλεῖ. [Sch. q. II. 86.]

κατὰ τῶν κοντουβερναλίῳν] Τοῦ Ἐναντιοφ. Ἐν
τέλει τοῦ ε'. διγ. δύο χρησάμενους εἶπεν εἰς ὀλόκληρον ἕκαστον
ἐνάγεσθαι.

τὴν νοξάλιαν] Τοῦτο ἵνα μὴ τις νομίση ἐπὶ στρατιώτου
μόνον χῶρον ἔχειν, τὸ ἐνάγεσθαι τὸν δεσπότην τῇ νοξάλιᾳ·
κὰν γὰρ ἰδιώτης ἐστὶν ὁ χρησάμενος, καὶ ὁ τοῦ χρησάμε-
νοῦ οἰκέτης ἐκλεψε τὸ κομμοδάτιον, κινεῖ μὲν ὁ δεσπότης κατὰ τοῦ
χρησάμενου τὴν κομμοδάτι· ἐνάγεται δὲ ὑπ' αὐτοῦ νοξάλια
φούρτι.

L. 22. κβ'. Παῦλ.^{κ)} Ἐάν ὁ χρησθεὶς μοι δοῦλος κλέψῃ
D. eod. παρ' ἐμοῦ, ἔχω κατὰ τοῦ δεσποτοῦ εἰς τὸ ἐκδοῦναι^{λ)}
τὸν δοῦλον. εἰ καὶ τοιοῦτον εἰδῶς ἔχρησεν ἀγνοοῦντι
μοι, ὑπόκειται τῇ ἀντεναγωγῇ· ἀρμόζει δὲ καὶ περὶ ὧν
δαπανήσω εἰς ἐπιμέλειαν τοῦ δοῦλου.

ὁ χρησθεὶς μοι δοῦλος] Κυρίλλ. Ἐχρησάς μοι δοῦ-
λον· ἐκλεψε παρ' ἐμοῦ ἔχω τὴν φούρτι νοξάλιαν· εἰ δὲ εἰδῶς
κλέπτῃ ἀγνοοῦντι ἔχρησας, καὶ κομμοδάτι.

ὑπόκειται τῇ ἀντεναγωγῇ] Steph. Τότε γὰρ ὡς
ἀπατήσας τὸν χρησάμενον κατέχεται τῇ κοντραρία κομμοδάτι,
ὡς καὶ ἐν τῷ ιζ'. διγ. φθάσας εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι εὐσεργεῖ-
σθαι τοῖς χρησάμενους ὑπὸ τῶν ἐν χρήσει δεδοκότων προσήκει,
οὐ μὴν ἀπατηθῆναι. σημειώσαι οὖν καὶ ἐκ τοῦ παρόντος καὶ
ἐκ τοῦ ιζ'. ὅτι ὁ χρησάμενος καὶ βλαβεῖς ἐκ τοῦ χρησθέντος
αὐτῷ πράγματος, τότε κατὰ τοῦ χρησάμενου κοντραρίαν τὴν
κομμοδάτι κινεῖ, ὅταν εἰδῶς τὸ τοῦ πράγματος βίτιον ἀγνοοῦντι
τῷ χρησάμενῳ δέδωκεν ὁ δεσπότης τὸ κομμοδάτιον. τοῦτο δὲ

κ) Ἐάν deest apud Fabr. Habet Cod. Coisl. α) Fabr. σκευὴ hic ponit. β) δέδωκα Cod. Coisl. Deest apud Fabr. γ) Sic
Cod. Coisl. Fabr. τοῖς κοντουβερναρίοις. δ) Fabr. addit ὁ, quod deest in Cod. Coisl. ε) Sic Cod. Coisl. Fabr. ἔξεφυγε. ς) Sic
Cod. Coisl. Fabr. κοντουβερναρίων. γ) Sic Cod. Coisl. Fabr. τὴν τοῦ δοῦλου ἀπόδοσιν. η) Sic Cod. Coisl. Fabr. κλέψῃ.
ι) Sic Cod. Coisl. Fabr. τὴν περὶ κλοπῆς τοῦ διπλοῦ ἀγωγὴν. κ) κβ'. Παῦλ. Fabr. Deest in Cod. Coisl. λ) Sic Fabr.
Cod. Coisl. ἐκδοθῆναι, sed supra illud alia manu scriptum est ἐκδοῦναι.

commodatarius. Ergo in eius voluntate est, ut vel fu-
rem eligat, vel commodatarium. Si igitur in arbitrio
domini est, ut vel adversus furem furti actionem, vel
adversus commodatarium actionem commodati instituat,
qua ratione commodatarius adversus eum furti agat?
Adversus extraneum autem commodatarius non agit, si
dominus praesens sit et furti actionem movere velit.
Sed neque depositarius: vel enim depositum citra dol-
um eius subreptum est, et periculum ad eum non per-
tinet: vel dolo eius: et licet periculum eius sit, furti
actionem non habet, propter dolum suum et propter
regulam, quae dicit, furem rem furtivam habentem non
habere potestatem, ut lib. 60. tit. 12. cap. 14. them. 2.

Si in fossato³⁾ (sive exercitu) contubernali meo⁴⁾
vasa periculo communi utenda dedi, quae servus meus
subripuit et ad hostes transfugit, et sine vasis rever-
sus est, adversus contubernales⁵⁾ pro parte cuiusque
actionem commodati habeo: et ipsi adversus me noxa-
lem⁶⁾ habent actionem: nam si periculo tuo rem tibi
commodavero, eamque servus meus subripiat, habes
adversus me noxalem furti actionem.

3) si in fossato] Cyrilli. In expeditione contu-
bernali meo vasa periculo communi commodavi; servus
meus ea subripuit et ad hostes transfugit: sine vasis
reversus est. Commodati ago, et furti noxaliter mecum
agitur, etsi placuerit, ut periculum ad eos pertineret.

Stephani. Inter hoc et quintum digestum hoc inter-
est, quod hoc loco specialiter dixit, periculo communi
omnium contubernalium vasa eum dedisse, ideoque pro
parte agit. Nosti enim, non aliter duo reos promittendi
fieri, nisi specialiter quisque totam summam stipulanti
promiserit: nam si non separatim, sed communiter omnes
promittunt, tunc quisque eorum pro parte tenetur, ut
ex lib. 3. Institutionum discere licet.

4) contubernali meo] Duo erant contubernales,
et uni eorum res sic commodavi, ut ad alterum quoque
periculum earum pertineret, quod et commune vocat.

5) adversus contubernales] Enantioph. In
fine dig. 5. dicitur, ex duobus commodatariis quemque
in solidum conveniri.

6) noxalem] Ne quis existimet, in milite solo id
obtinere, ut dominus noxali conveniatur: nam etsi
commodatarius paganus est, et commodatoris servus
rem commodatam abstulit, dominus adversus commodatari-
um commodati agit: ab eo autem noxali furti actione
convenitur.

XXII. Paul. Si servus mihi commodatus¹⁾ fur-
tum mihi fecerit, ago adversus dominum, ut servum
noxae mihi det. Et si sciens, talem esse servum,
ignoranti mihi commodaverit, contraria actione tenetur²⁾:
competit autem, et si quid impendi³⁾ in cu-
rationem servi.

1) si servus mihi commodatus] Cyrilli. Ser-
vum mihi commodasti: furtum mihi fecit: furti noxalem
actionem habeo: sed si sciens, furem esse, ignorantem
mihi commodaveris, commodati quoque ago.

2) contraria actione tenetur] Stephani. Tunc
enim, quia decepti commodatarium, contraria commo-
dati tenetur, ut et dig. 17. antea Paulus dixit, adjuvari
commodatarios a commodatoribus, non autem decipi
oportere. Observa igitur et ex hoc et ex 17. dig. com-
modatarium ex re commodata damno affectum tunc ad-
versus commodatorem contraria commodati agere, cum
dominus sciens rei vitium commodatario ignorantem rem
commodatam dederit. Hoc ipsum docet sequens consti-

αὐτὸ διὰ τῆς ἐξῆς δηλοῦται διατ. φησὶν δὲ αὐτὸ Ἀφρικανὸς πρὸς τῷ τέλει τοῦ λα'. διγ. τοῦ ἐξῆς τιτ.

περὶ ὧν διαπανήσω] Τοῦ Ἄνων. Τὴν μετρίαν διαπάνην ὁ χρησάμενος ἐπιγινώσκει, ὡς διγ. ιη'.

† Ζήτει τοῦ παρόντος τίτλου κεφ. ιη'. καὶ τὰς ἐκεῖ παραπομπάς. [Sch. r. II. 86.]

κγ'.^{m)} Ἐὰν ἵππον σοι χορήσω πρὸς τὸ ἀπελθεῖν ἕως τινὸς τόπου, καὶ χωρὶς ἀμελείας σου χείρων ἐν τῇ ὁδῷ γένηται, οὐχⁿ⁾ ὑπόκεισαι^{o)}.

οὐχ ὑπόκεισαι] Στεφ. Καὶ τὴν κοντραρίαν δὲ κομμοδάτι τὸνναντίον κινεῖς κατ' ἐμοῦ, ἐν ᾧ δηλοῦσι τὸν ἵππον τοιοῦτον εἰδὼς ἐχρησά σοι, κατὰ τὰ εἰρημένα σοι ἐν τῷ προλαβόντι διγ.

κδ'. Ὁ κομμοδάτου^{p)} κατὰ φύσιν μὲν οὐκ ἐπιβάλλει τὸν τυχηρὸν κίνδυνον τῷ χρησάμένῳ. ἐὰν δὲ τοῦτο συμφωνηθῆ, δύναται καὶ μετὰ τὴν τυχηρὰν ἀπώλειαν κινήθῃναι.

ὁ κομμοδάτου] Τὸ κατὰ πόδας οὕτως ἔχει. Ταῦτα μὲν, κατὰ βίαν ἄνα μείζονα ἀφαιρεῖται, εἰς ζημίαν ἐκείνων, ὅστις τὰ πραγματὰ κινεῖται, καταλογίζεσθαι οὐκ εἰώθησαν. ἀλλ' ὅποτε οὕτως, ὅστις παρὰ σοῦ εἰς χορήσιν πρόβατα ἐξήτησεν, τῇ συνείσει τῆς τῶν πολεμίων ἐπιβολῆς καὶ ἐπιδρομῆς τὸν κίνδυνον τῆς ἀπωλείας καὶ τὴν τύχην τῆς μελλούσης ζημίας εἰς ἐαυτὸν ἀναδέξασθαι λέγεται, ὁ ἄρχων τῆς επαρχίας, εἰς ἀποδείξῃς, αὐτὸν τὸ ἀζημιον συνεπαγγεῖλασθαι, τὴν συνάνεισιν τῶν συμφωνῶν πληρώσει αὐτὸν ἀναγκάσει.

κε'.^{q)} Ὁ λαβὼν οἰκίτην ἐπὶ προσκαίρω χρήσει κατέχεται τῇ περὶ τῶν ἐν χορήσει διδομένων ἀγωγῇ. ἔστι δὲ αὕτη τῶν βόνα φίδει, τουτέστι^{r)} τῶν καλῆ πίστει. ἀντιγράφει δὲ ἡ διάταξις πρὸς γαμβρὸν δεόμενον περὶ^{s)} πενθεροῦ τὴν ἰδίαν δούλην εἰς χορήσιν τινι παρασχόντος, λέγουσα οὕτως. Ἐπειδὴ τοῦτον, ὅστις προσκαίρου^{t)} ὑπηρεσίας ἔνεκεν ὑπεδέξατο δούλην, εἰς τὴν ἀποκατάστασιν αὐτῆς ἢ ἀγαθῆ πίστις συνελαύνει. ἀκόλουθόν ἐστι, τὸν πενθερὸν τὸν σὸν τούτου τοῦ πράγματος ἔνεκεν τὴν δούλην παραδοῦναι, παρὰ τῷ ἄρχοντι τῆς επαρχίας ἀποδείξαι. ἵνα τὴν ἀποδειχθεῖσαν πίστιν ἐκείνος, καθ' οὗ αἰτεῖς, ἐπιγινώσκει ἀναγκασθῆ.

ἐπὶ προσκαίρω χρήσει] Εἰ γὰρ διρκεῖς ἦν ἡ ὑπηρεσία, οὐσυνφρονικός ἦν, οὐ κομμοδάτου.

† Μέχρις ὁρισμένου χρόνου, τυχὸν ἐνιαυτὸν ἕνα, ἢ δύο, ἢ τρεῖς. [Sch. s. II. 86.]

τῇ περὶ τῶν ἐν χορήσει διδομένων ἀγωγῇ] Θεοδώρου. Ἢ κομμοδάτι οὐκ ἀπαιτεῖ τὰ τυχηρὰ τὸν χρησάμενον, εἰ μὴ ἄρα καὶ τοῦτο δόξει. ὁμοίως φησὶν ἡ α'. διατ. τοῦ ἰδ. τιτ. τοῦ παρόντος δ. βιβ. ἐπὶ τῆς δευτέρας. ὁ πρὸς καιρὸν χρησάμενος δούλον, ὀφείλει ἀναδοῦναι αὐτὸν μετὰ ὁρισμένου χρόνου.

κς'.^{u)} Ἐὰν χορήσω τινὶ πράγμα, ἐφ' ᾧ ἐκείνον ὑποθέσθαι αὐτὸ ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καταβληθέντος τοῦ χρέους τῷ δανειστῇ, δύναμαι ἔχειν κατὰ τοῦ χρησάμενου τὸ πράγμα τὴν περὶ τοῦ χρησθέντος ἀγωγῆν, ἵνα μοι αὐτὸ ἀποδώσει.

ἐὰν χορήσω τινὶ πράγμα] Δύναται τις κληροῦσθαι πράγμα ἐπὶ τῷ ἐνεχυρίασαι αὐτὸ, καὶ καταβλῆθέντος τοῦ χρέους ὀφείλει ἀναλαβεῖν αὐτὸ καὶ ἀποδοῦναι τῷ δεσπότη αὐτοῦ τοῦ πράγματος.

ὑπὲρ ἑαυτοῦ] Τὸ ὑπὲρ ἑαυτοῦ εἶπεν, ἵνα νόσησιν περὶ τοῦ χρησάμενου τὸ πράγμα. εἰ δὲ θέλεις θεματίσαι πάντως, ὅτι αὐτὸς ὑπὲρ ἰδίας ἐνοχῆς τὸ πράγμα ἔδωκεν, ἵνα μὴ

m) κγ'. Fabr. Deest in Cod. Coisl. Syn. p. 153. κ'. Θεμ. δ'. n) οὐχ Fabr. et Syn. Deest in Cod. Coisl. Sed retinendum auctoritate textus Digestorum. o) Syn. ὑπόκειται. Leuncl. in marg. ὑπόκειται. p) Sic Cod. Coisl. Fabr. ἡ κομμοδάτι. Quoad sensum L. I. C. h. t. exhibent et Harm. Promt. II. 10. §. 1. fin. et Attal. tit. VIII. q) Sic Fabr. Cod. Coisl. ιθ'. r) τῶν βόνα φίδει, τουτέστι Cod. Coisl. Deest hoc apud Fabr. s) περὶ Cod. Coisl. Fabr. ὑπέρ. t) Sic recte Fabr. Cod. Coisl. πρὸ καιροῦ. u) Sic Fabr. Cod. Coisl. κ'.

tutio. Idem ait Africanus circa finem dig. 31. tituli sequentis.

3) si quid impendi] Anonymi. Modicas impensas commodatarius agnoscit, ut dig. 18.

Quaere huius tituli cap. 18. et adnotationes ibi positas.

XXIII. Si equum tibi commodavero, quo ad certum locum ires, et sine culpa tua deterior in itinere factus sit, non teneris^{L. 2. D. XIII. 6.}

1) non teneris] Stephani. Et per contrarium contraria commodati adversus me agis, si videlicet sciens, talem esse equum, tibi commodavi, secundum ea, quae praecedenti digesto dicta sunt.

XXIV. Commodati actio¹⁾ secundum naturam quidem suam non onerat periculo commodatarium. Sed si hoc convenerit, etiam post fortuitum interitum commodati agi potest.^{L. 1. C. IV. 23.}

1) commodati actio] Τὸ κατὰ πόδας haec habet. Ea quidem, quae vi maiore auferuntur, detrimento eorum, quibus res commodantur, imputari non solent. Sed cum is, qui a te commodari sibi oves postulabat, hostium incursus et impetus contemplatione periculum amissionis ac fortunam futuri damni in se suscepisse proponatur, Praeses provinciae, si probaveris, eum indemnitate promississe, placitum conventionis implere eum compellet.

XXV. Qui servum usus temporalis causa¹⁾ accepit, commodati actione²⁾ tenetur. Est autem haec bonae fidei. Constitutio vero rescribit genero, qui soceri nomine, qui ancillam suam alicui commodaverat, preces obtulerat. Verba eius haec sunt. Cum eum, qui temporalis ministerii causa suscepit ancillam, ad restitutionem eius bona fides urgeat: consequens est, socerum tuum huius rei causa tradidisse ancillam, apud Praesidem provinciae probare: ut fidem susceptam is, adversus quem supplicas, compellatur agnoscere.^{L. 2. C. eod.}

1) usus temporalis causa] Nam si ministerium perpetuum erat, usufructus erat, non commodatum.

Usque ad statutum tempus, forte unum annum, aut duos, aut tres.

2) commodati actione] Theodori. Commodati actio non exigit, ut periculum commodatarius praestet, nisi forte hoc quoque placuerit. Similia tradit const. I. tit. 34. huius lib. 4. in depositi actione. Qui ad certum tempus servum commodatum accepit, post tempus statutum reddere eum debet.

XXVI. Si cui rem commodavero¹⁾, ut eam pro se²⁾ obligaret, debito creditori exsoluto, adversus eum, qui rem commodatam accepit, commodati agere possum, ut eam mihi reddat³⁾.^{L. 3. C. eod.}

1) si cui rem commodavero] Res commodari alicui potest, ut eam obliget, et debito soluto rem recuperare eamque domino eius reddere debet.

2) pro se] Pro se dictum est, ut de commodatario hoc intelligamus. Si vero supponere vis, eum pro sua obligatione rem dedisse, ne in pignoratitiam incidat,

εὐρεθῆν ὑποπίπτειν τῇ πινυρατικῇ, θετέον, ὅτι συνεφώνησαν, αὐτὸ εἶναι παρὰ τῶ χρησαμένῳ λόγω ἐνεχύρου. εἰ γὰρ μὴ συνεφώνησαν, οὐκ ἠδύνατο ἐκείνος ἐξ ἰδίας αὐθεντίας παρακατέχειν τὸ πρᾶγμα, ὡς εὐρησεις ἐν τῇ ἐπομένῃ διατ.

Θεοδώρου. Δύναται τις κηρῶσθαι πρᾶγμα ἐπὶ τῷ ἐνεχύρῳ αὐτοῦ καὶ καταβάλλων τὸ χρέος ὀφείλει ἀναλαβεῖν αὐτὸ καὶ ἀποδοῦναι αὐτὸ δεσπότη αὐτοῦ τοῦ πράγματος.

Ἔνα μοι αὐτὸ ἀποδώσει] † Τοῦτό φησιν, ὅτι, εἰ δέδωκά σοι πρᾶγμα ἐπὶ τῷ δοῦναι^ν) σε αὐτὸ τινι εἰς ἐνεχύρον, καὶ λαβὼν χρυσὸν δάνους ἔνεκεν δώσεις μετὰ τοῦτο τὸ χρέος, δύναμαι κινεῖν κατὰ σοῦ τοῦ χρησαμένου εἰς τὴν τοῦ πράγματος ἀνάληψιν. [Sch. t. II, 86.]

L. 4. κζ. w) Προσχῆματι χρέους οὐδεὶς δύναται τὴν τῶν
C. IV. 23. ἐν χρήσει διδομένων ἀποκατάστασιν ὑπερτίθεσθαι^x).
οὐ μόνον γὰρ ἡ περὶ παραθήκης ἀγωγή, ἀλλὰ καὶ ἡ
περὶ τῶν ἐν χρήσει διδομένων ἀπήλλακται τοῦ λόγου
τῶν ἀντελλόγων.

προσχῆματι χρέους] Τὸ κομμοδάτον οὐ δέχεται κομπενσατίωνα. ὁμοίως ἐπὶ δεπόσιτι. φησὶν γὰρ ἡ ια'. διατ. τοῦ λ'. τι. τοῦ παρόντος βιβ.

Θεοδώρου. Τὸ κομμοδάτον οὐ δέχεται κομπενσατίωνα ἢ ἀντέλλογον. ὁμοίως ἐπὶ δεπόσιτι ὡς φησὶν ἡ ια'. διατ. τοῦ παρόντος βιβ.

† Ζῆτει βιβ. ιζ'. τι. α'. κεφ. κς'. καὶ περὶ τῶν ἀπὸ αἰτίας iudicati καταβληθέντων ἀρχαιοστίτων, ὡς οὐ δέχονται ἀντέλλογον ἐφ' ἐτέρῳ, ζῆτει τοῦ βιβ. κδ'. τι. ι'. κεφ. κς'. [Sch. u. II, 86.]

TITULOS B'.

Περὶ παρακαταθήκης^y) καὶ τῆς κινουμένης
ἀγωγῆς κατὰ τοῦ παραθήκην^z) λαβόντος.

L. 1. pr. α'. a) Παραθήκη ἐστὶ τὸ ἐπὶ φυλακῆ^b) τινι διδόν-
D. XVI. 3. μενον.

παραθήκη ἐστὶ] † Δεπόσιτόν ἐστιν, ὅπερ ἐπὶ τῷ φυλάττειν ἐδόθη τινι. δεικνύσι δέ, ὅτι ἡ πᾶσα τοῦ πράγματος παραφυλακὴ τῇ πίστει τοῦ λαβόντος κατεπιστεύθη. [Sch. a. II, 108.]

L. 1. §. 1. Καὶ^c) ἐπὶ τῶν ἀπὸ θορύβου, ἢ ἐμπροσμοῦ, ἢ
D. eod. συμπτώσεως, ἢ ναυαγίου παρατιθεμένων^d) κατὰ μὲν
τοῦ λαβόντος ἀγωγή εἰς τὸ διπλοῦν^e) ἀρμόζει· κατὰ
δὲ τοῦ κληρονόμου, ἀπὸ μὲν δόλου τοῦ διατιθεμένου εἰς
τὸ ἄπλοῦν, ἀπὸ δὲ οἰκείου εἰς τὸ διπλοῦν· ἐπὶ δὲ τῶν
λοιπῶν παρατιθεμένων εἰς τὸ ἄπλοῦν ἡ ἀγωγή δίδεται.

ἐπὶ τῶν ἀπὸ θορύβου] Δικαίως τὰς τοιαύτας αἰτίας τῆς παρακαταθήκης ὁ πρᾶξις ἐχώρισεν· τυχρῶν γὰρ αὐταὶ καὶ ἀκοσίαν αἱ παρακαταθήκαι ἔχουσιν πρόφασιν, οὐκ ἐκ προαιρέσεως ἐγειρομένην. ἐκείνος δὲ νομίζεται ταραχῆς, ἢ ἐμπροσμοῦ, ἢ τῶν εἰρημένων αἰτιῶν ἔνεκεν παρατίθεσθαι, ὡς οὐκ ἔτερον αἰτίαν ἔχει τῆς παρακαταθήκης, ἢ τὸν ἀπειλούμενον ἐν τῶν εἰρημένων αἰτιῶν κίνδυνον. ἢ δὲ τῶν λεχθεισῶν αἰτιῶν ὑπεξαίρεσις δικαίαν ἔχει τοῦ χρησίμου τὴν πρόφασιν. εἰ μὲν γὰρ τις ἐπιλεξάμενός τινα ὡς πιστότατον, τὸ οἰκείον αὐτῷ παρέδωκε πρᾶγμα, ἀγνωμονοῦμενος ἀρκέσθαι ὀφείλει τῇ τοῦ ἄπλοῦ λήψει· εἰ δὲ ἀνάγκης ἐπιειμένης παράθηται^ς, ἢ γενομένη περὶ τοῦ λαβόντος τὸ δεπόσιτον ἀγνωμοσύνη αὐξήσει τοῦ ἀπιστίας ἁμαρτήματα, καὶ διὰ τὸ κοινὸν χρήσιμον χρῆσιμον τιμωρεῖσθαι τὸν ἄπιστον, καὶ ἐπὶ συμφέροντι τῆς πόλεως ἐκδικεῖσθαι ταῦτα. ἔστι γὰρ ἀτοπον, ἐν ταῖς τοιοῦτοις αἰτίας τὴν πίστιν παραβαίνεσθαι.

v) Sic legendum pro δοθῆναι, quod habet Fabr. et postea δώσεις pro δούς. w) Sic Fabr. Deest κζ'. in Cod. Coisl. x) Sic Cod. Coisl. Fabr. παρατίθεσθαι. y) Sic Cod. Coisl. Fabr. παραθήκης. z) Sic Cod. Coisl. Fabr. παραθήσειν. a) In Syn. p. 154. Harm. III. 9. §. 1. qui incipit παρακαταθήκη. b) Sic Cod. Coisl. Fabr. Harm. et Syn. παραφυλακῆ. c) In Syn. p. 154. et Harm. III. 9. §. 5. qui et omittit. d) Syn. παρατιθέμενος. Leuncl. in marg. παρατιθεμένων. e) Sic Cod. Coisl. Fabr. Harm. et Syn. verba transponunt: εἰς τὸ διπλοῦν ἀγωγή. Harm. in sequentibus paululum variat. Habet κατὰ δὲ τῶν κληρονόμων, ἀπὸ μὲν δόλου τοῦ διατιθεμένου εἰς τὸ ἄπλοῦν· ἀπὸ δὲ οἰκείου εἰς τὸ διπλοῦν· ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν παρακαταθηκῶν κ. τ. λ.

ponendum est, inter eos convenisse, ut ea res apud commodatarium loco pignoris esset. Nam si hoc non convenerit, non poterat ille sua auctoritate rem retinere, ut sequenti const. reperies.

Theodori. Commodari res alicui potest, ut eam pignori det: et debito soluto debet rem recipere eamque domino eius reddere.

3) ut eam mihi reddat] Hoc significat, si rem tibi dederō, ut eam alicui pignori obligares, et pecuniam, quam mutuum acceperas, postea solveris, me tecum commodatario agere posse ad rem recuperandam.

XXVII. Praetextu debiti¹) nemo rerum commodatarum restitutionem differre potest: non solum enim depositi actio, sed commodati quoque actio rationem compensationis non admittit.

1) praetextu debiti] Commodatum compensationem non admittit. Idem in deposito obtinet. Nam hoc docet const. II. tit. 30. huius libri.

Theodori. Commodatum compensationem sive reputationem non admittit. Idem in deposito obtinet, ut const. II. huius libri dicit.

Quaere lib. 17. tit. I. cap. 26. Et ea quoque, quae ex causa iudicati indebite soluta sunt, compensationem non admittunt cum alio, quaere lib. 24. tit. 10. cap. 26.

TITULUS II.

De deposito et actione, quae contra depositarium instituitur.

I. Depositum est¹), quod ad custodiam alicui datur.

1) depositum est] Depositum est, quod custodiendum alicui datum est. Ostendit autem, omnem rei custodiam fidei eius, qui eam accepit, esse commissam.

Et de his, quae tumultus²), vel incendii, vel ruinae, vel naufragii causa deposita sunt, in eum quidem, qui recepit, actio in duplum³) competit: in heredem autem⁴), ex dolo quidem testatoris in simplum, ex dolo ipsius in duplum: de reliquis autem, quae deponuntur, in simplum actio datur.

2) de his, quae tumultus] Merito has depositi causas Praetor separavit: haec enim deposita fortuitam et necessariam causam habent, non ex voluntate proficiscentem. Is autem tumultus, vel incendii, vel memoratarum causarum gratia deponere videtur, qui aliam deponendi causam non habet, quam imminens ex causis praedictis periculum. Haec autem causarum praedictorum separatio iustam habet utilitatis rationem. Nam si quis aliquid tanquam maxime fidem elegit et apud eum rem suam deposuit, si depositum non redditur, simplum consecutus contentus esse debet: si vero necessitate urgente quis deponat, mora rei restituendae a depositario commissa crimen perfidiae auget, et communis utilitatis gratia perfidum coerceri, et in commodum reipublicae haec vindicari oportet. Iniquum enim est, in huiusmodi causis fidem frangere.

Κυρίλλ. Ἡ δεποσίτη εἰς τὸ ἄπλοῦν κινεῖται· ἐκ δὲ τῶν δ. αἰτιῶν, θορύβου, ἐμπρησμοῦ, πτώσεως, ναυαγίου εἰς τὸ διπλοῦν, εἴαν μὴδὲ ἄλλη μία ὑπῆρξεν αἰτία τῆς παραθήκης· κατὰ δὲ κληρονομίαν ἀπὸ δόλου τοῦ τεστατέρου εἰς τὸ ἄπλοῦν, ἀπὸ δὲ οἰκείου δόλου εἰς τὸ διπλοῦν.

† Ἡ δὲ τούτων ἐξηγήσις ἐστὶν ἐν τούτοις· ὅπερ οὔτε παραγῆς γενομένης ἐν τῇ πόλει, οὔτε ἐμπρησμοῦ, οὔτε καταπτώσεως ἀπειλουμένης, οὔτε ἐν καιρῷ ναυαγίου παρέθετο τις, εἰς ἄπλοῦν ἔχει τὴν ἀπαίτησιν. εἰ δὲ μία τῶν προειρημένων αἰτιῶν συνέβη, εἰς τὸ διπλοῦν ἢ καταδικῆ κατὰ τοῦ λαβόντος καὶ τοῦ κληρονομοῦ αὐτοῦ, εἰ κακεῖνος δόλον ἐποίησε, γενήσεται· εἰ γὰρ ὁ κληρονομός μὴ δόλον ἐποίησε, οὐκ εὐθὺν δέσθεται εἰς τὸ διπλοῦν. καὶ δικαίως τὰς τοιαύτας αἰτίας τῆς παραθήκης ὁ πραιτωρ ἐξήρασε^{f)}· αὐταὶ γὰρ τυχερὰν καὶ ἀνοσίωαν παρακαταθήκης ἔχουσι πρόφασιν, καὶ οὐκ ἐκ προαιρέσεως ἐγειρομένην. ἢ δὲ τῶν τεσσάρων αἰτιῶν τῶν εἰρημένων ὑπεσάλφεις δικαίαν ἔχει τοῦ χρησίμου τὴν πρόφασιν. εἰ μὲν γὰρ τις ἐπιλεξάμενος τινα ποιότητων τὸ οἰκεῖον αὐτοῦ παρέθετο πρᾶγμα, ἀγνωμονοῦμενος ἀρκείσθαι ὀφείλει τῇ τοῦ ἄπλοῦ λήψει. εἰ δὲ ἀνάγκης ἐπιτεμένης παραθήκη τις, ἢ γενομένη πρὸς τοῦ λαβόντος τὸ δεποσίτον ἀγνωμοσύνη αὐτῆς τὸ τῆς ἀπιστίας ἀμάχημα, καὶ διὰ τὸ δημόσιον χρήσιμον χρῆ τιμωρεῖσθαι τὸν ἀπίστον καὶ ἐπὶ συμφέροντι τῆς πολιτείας ἐκδικεῖσθαι ταῦτα· ἔστι γὰρ ἀποπον, ἐν ταῖς τοιοῦτοτρόποις αἰτίας τὴν πίστιν παραβαίνεσθαι. [Sch. b. II. 108.]

ἀγωγή εἰς τὸ διπλοῦν] Τοῦ Ἐναντιοφ. Ἐν τῷ ζ'. τι. τῆς δ. ἰνστιτούτων ἐν τῇ δ. διαγέσει ἐξ ἀρνήσεως αὐτῆν, ὡς περὶ τὸν Ἀκουίλιον, λέγει διπλασιάζεσθαι, οὐ μὴν καὶ χωρὶς ἀρνήσεως· καὶ ἔστιν ξένον καὶ ἀλλαχού μὴ εἰρημένον.

† Ὁ μὲν Ἐναντιοφανῆς φησὶν, ὡς ἐν τῷ ζ'. τι. τῆς δ. τῶν ἰνστιτούτων ἐν τῇ δ. διαγέσει περιέχεται, ἐξ ἀρνήσεως τὴν δεποσίτου διπλασιάζεσθαι, οὐ μὴν καὶ χωρὶς ἀρνήσεως. εἴτα ἐπάγει, ὅτι καὶ ἔστι ξένον καὶ ἀλλαχού μὴ εἰρημένον. ἡμεῖς δὲ λέγομεν, ὡς τὸ κεφ. κ. τοῦ γ'. τι. τοῦ γ'. βιβλίου φησὶν· εἴαν τις ἀπὸ ναυαγίου παραθή τινι πρᾶγμα καὶ ἀρνήθῃ, εἰς τὸ διπλοῦν ἔχει τὴν καταδικῆν ἢ δεποσίτου. μάτηρ οὖν τῷ Ἐναντιοφανῆ εἰρηται, ξένον καὶ ἀλλαχού μὴ εἶναι εἰρημένον τὸ ἐν τοῖς ἰνστιτούτοις. ζῆτει βιβλίον γ'. τι. γ'. κεφ. γγ'. θεμ. α'. οὐ ἢ ἀρχή· ἢ ἀγωγή ἢ ἀρμόζουσα κατὰ τῶν ἀφελόμενων τὴν παρακαταθήκην ἀπὸ ναυαγίου εἰς τὸ διπλοῦν, ὡς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ιη'. κεφ. φησὶ τούτου τὸ τι. σημειῶσαι οὖν, ὡς ὁ λαβὼν τὴν παρακαταθήκην ἐπὶ τῶν εἰρημένων αἰτιῶν καὶ εἰς τὸ διπλοῦν (ζῆτει κεφ. ιη'. ἐν ᾧ φησιν, ἐπὶ ἐναντιοφ. ζῆτει κεφ. ζ'. θεμ. β. τοῦ παρόντος βιβλίου) καὶ εἰς τὸ διπλοῦν ἐνέχεται. ὁ δὲ ἀπὸ ναυαγίου ἢ πλοίου πορθηθέντος ἀπᾶξ ἢ κατὰ δόλον ὑποδεχόμενος ἢ ζημιῶν, εἰσω μὲν ἐναντιοφ. εἰς τὸ τετραπλοῦν, μετὰ δὲ ἐναντιοφ. εἰς τὸ ἄπλοῦν. [Sch. c. II. 108. sq.]

κατὰ δὲ τοῦ κληρονομοῦ] Τοῦ Νομοφύλ. Σημειῶσαι ἰδικῶς· ἐπεὶ γὰρ δόλον ἤμαρτεν ὁ τὴν παραθήκην δεξάμενος καὶ ὡς ἐξ ἀμαρτηματος καταδικάζεται εἰς τὸ διπλοῦν, ὡφείλει καὶ ὁ κληρονομός εἰς τὸ περιελθὼν ἐνέχεσθαι, ὡς ἐπὶ τῆς μέτους καισα. ἀλλ' ἤρσεν ὅμως τῷ νομικῷ, εἰς τὸ πᾶν καὶ μὴ εἰς τὸ περιελθὼν αὐτοὺς ἐνέχεσθαι.

Τοῦ Ἐναντιοφ. Εἰρηται βιβ. γ'. τι. β'. διγ. ζ'. ὅτι ὁ κληρονομός κακῶς εἰς τὸ δεποσίτον διαγινόμενος καὶ οὐσο νόμινε καταδικάζεται καὶ ἀτιμοῦται.

Ἐκ^{g)} δὲ τῶν εἰρημένων τεσσάρων αἰτιῶν δοκεῖ τις^{h)} παρατίθεσθαι, ὁ διὰ μόνον τὸν ἐξ αὐτῶν ἐπηρετημένονⁱ⁾ κίνδυνον, καὶ οὐ δι' αἰτίαν ἑτέραν παρατιθέμενος.

Τὰ^{k)} παρακολουθήματα^{l)} τῆς παραθήκης^{m)} οὐκ ἔστι παραθήκη· οἷον ἢ ἐσθῆς τοῦ δούλου καὶ ὁ χαλινὸς τοῦ ἵππου.

τὰ παρακολουθήματα] Τοῦ Ἄνων. Ἐπὶ τοῦ κομμοδάτι καὶ ἢ ἀκείων κομμοδατόν ἐστίν, ὡς βιβ. ιγ'. τι. ε'. διγ. ε'. ἀνάγκη τὰ ἐκείσε παραγεγραμμένα. τῶν παρατιθέμενων πραγμάτων τὰ παρακολουθήματα οὐ δοκεῖ καὶ αὐτὰ παρατίθεσθαι. οὐδὲ ἵππουⁿ⁾ παρατεθέντος μετὰ χαλινῶν τῶν

Cyrilli. Depositio actio in simplum datur: ex quatuor autem his causis, tumultus, incendii, ruinae, naufragii causa in duplum, si nulla alia deponendi causa subsit: adversus heredes vero ex dolo testatoris in simplum, ex dolo ipsorum in duplum.

Horum autem interpretatio est in his: Quod neque tumultus in urbe facti, neque incendii, neque ruinae imminens causa, neque naufragii tempore quis deposuerit, in simplum actionem habet. Si vero una ex causis praedictis contigerit, adversus eum, qui recepit, et heredem eius, si et ipse dolo fecerit, in duplum condemnatio fiet: nam si heres dolo nil fecerit, in duplum non condemnabitur. Et merito eiusmodi causas deponendi separavit Praetor: hae enim fortuitam et necessariam depositionis causam habent, et non ex voluntate proficiscentem. Haec autem quatuor causarum praedictarum separatio iustam utilitatis causam habet. Nam cum quis fidelissimum sibi elegerit et apud eum rem suam deposuit, et alter depositum non restituit, contentus esse simpli debet: cum vero necessitate urgente quis deponit, mora eius, qui rem depositam accepit, auget perfidiae crimen, et propter publicam utilitatem coerceri perfidum et in commodum reipublicae haec vindicari oportet: est enim iniquum, in eiusmodi causis fidem frangere.

3) actio in duplum] Enantiophanis. Tit. 6. lib. 4. Institutionum, divisione 4. ex infitiatione haec actio, sicuti et legis Aquiliae actio, in duplum crescere dicitur, non etiam sine infitiatione: quod novum est nec alibi dictum.

Enantiophanes quidem ait, ut habetur tit. 6. lib. 4. Institutionum, divisione 4. actionem depositi ex infitiatione in duplum crescere, non etiam sine infitiatione. Deinde subicit, id novum esse, nec alibi dictum. Nos autem dicimus, in cap. 20. tit. 3. lib. 53. sic haberi: Si quis ex causa naufragii rem apud aliquem deposuerit, is autem infitietur, depositi actio in duplum habet condemnationem. Frustra igitur ait Enantiophanes, quod est in Institutionibus, novum esse, nec alibi dictum. Quare lib. 53. tit. 3. cap. 23. them. 1. cuius initium: Actio, quae competit adversus eos, qui, quod naufragii causa depositum est, rapiunt, in perpetuum datur, ut dicitur initio cap. 18. huius tituli. Nota igitur, eum, qui ex supradictis causis depositum recepit, et in perpetuum (quare cap. 18. ubi dicitur, intra annum: quare cap. 7. them. 2. huius libri) et in duplum teneri. Qui vero ex naufragio vel nave expugnata quid dolo malo recepit, vel damnum rebus ibi dedit, intra annum in quadruplum, post annum in simplum tenetur.

4) in heredem autem] Nomophylacis. Id specialiter observa: nam quia is, qui depositum accepit, dolum admisit, et tanquam ex delicto in duplum condemnatur, etiam heres in id, quod ad eum pervenit, teneri debet, ut in quod metus causa actione. Verumtamen Iureconsulto placuit, in solidum, non de eo tantum, quod ad eos pervenit, eos teneri.

Enantioph. Lib. 3. tit. 2. dig. 7. dicitur, heredem male circa depositum versatum etiam suo nomine condemnari et infamia notari.

Ex supradictis autem quatuor causis deponere L. 1. §. 3. videtur, qui propter imminens ex iis periculum so- D. XVI. 3. lum, non ob aliam causam deponit.

Quae accedunt⁵⁾ rei depositae, non sunt depo- L. 1. §. 5. sita⁶⁾: utputa vestis servi et capistrum equi. D. cod.

5) quae accedunt] Anonymi. In commodato accessio quoque commodata est, ut lib. 13. tit. 6. dig. 5. Lege, quae ibi adnotata sunt. Accessiones rerum depositarum ipsae non videntur deponi. Neque enim servo cum veste deposito vestem, neque equo cum capistro

f) Sic legendum pro ἐξήρασε, quod habet Fabr. g) In Syn. p. 154. h) τις in Syn. deest. i) Syn. ἐπηρεζόμενος. k) In Syn. p. 154. l) Syn. παρακαταθήματα. Leuncl. in marg. παρακολουθήματα. m) Syn. παρακαταθήκης. n) Deesse nonnulla videntur, fortasse, οὐ γὰρ οἰκείου μετὰ ἐσθῆτος παρατεθέντος τὴν ἐσθῆτα.

χαλινὸν παρατίθεσθαι λέγομεν, ἀλλ' ἢ τὸν οἰκέτην ἢ τὸν ἵππον· καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ οἰκέτου τὴν ἐσθῆτα, ἐπὶ δὲ τοῦ ἵππου τὸν χαλινὸν ἐν παρακολουθήματι λαμβάνομεν.

Στεφ. Σημειώσαι, οὗ τὰ παρακολουθήματα τοῦ δεπόσιτου οὐ δοκεῖ κατὰ πρόληψιν αὐτὰ παρατίθεσθαι. σημειώσαι δὲ ἐνταῦθα, καὶ ποῖα ἐστὶν τὰ παρακολουθήματα, ὡς ἡ ἐσθῆς τοῦ οἰκέτου καὶ ὁ χαλινὸς τοῦ ἵππου, ἐπὶ μέντοι τοῦ κομμοδάτι τὴν αὐτὴν παρὰ τοῖς παρακολουθήμασι διλιγντίαν ὀφείλει παρεῖναι ὁ χρησόμενος, ἢν καὶ ἐπὶ τῶν πρωτοτύπων χρῆσασθαι, ὡς ὁ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ β. βιβ. τοῦ παρόντος συντάγματος tit. ζ. διγ. ε. φησὶν.

οὐκ ἔστι παραθήκη] † Τουτέστι, κατατριβέντων αὐτῶν, αὐτὸς οὐχ ἔξει τὴν ἀποτίμησιν· τὸ γὰρ δουλείου τῆ παραθήκη δυνάμενον φθαρῆναι οὐκ ἔστι παραθήκη. [Sch. d. II. 109.]

L. I. §. 6. 7. Ἐπὶ τῆς παραθήκης δυνατὸν συμφωνεῖν, καὶ ἀπὸ D. XVI. 3. ἀμελείας ἐνέχεσθαι· οὐ μὴν τὸ ἀπὸ δόλου μὴ ἐνέχεσθαι.

ἐπὶ τῆς παραθήκης] Παραθέμενος ἐγὼ τινι πράγμα σύμφωνον ἐποίησα, ὥστε αὐτὸν καὶ ἀπὸ ἄεθυμίας κρατεῖσθαι. ἰσχύει τὸ πακτον· αὐξεί τῆς δεπόσιτου τὴν φύσιν ἐξ αὐτοῦ τοῦ τρόπου μου· εἰ δὲ πακτον γένηται, ὥστε ἀπὸ δόλου μὴ κατέχεσθαι τὸν λαμβάνοντα τὸ δεπόσιτον, οὐκ ἔρρωται τὸ συμφωνον· ἐναντιοῦται γὰρ τὸ τοιοῦτον συμφωνον τῇ καλῇ πίστει καὶ τοῖς χρηστοῖς μάχεται τρόποις.

δυνατὸν συμφωνεῖν] Ἐξ κοινέντι, διὰ τὸ εἶναι αὐξήτων τὸ συμφωνον τὸ ἀπαιτούμενον ἐπὶ τῶν συναλλαγμάτων, ἐφ' ὧν ἀμφοτέρωτα ὀφελούνται τὰ μέρη.

Στεφ. Τοῦτο νόησον, ἔνθα ἐξ κοινέντι τὸ σύμφωνον γέγονεν· καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν βόνα φίδε ἀγωγῶν τὰ μὲν ἐξ κοινέντι πάντα τὴν φύσιν ἀμείβει τοῦ συναλλάγματος καὶ τὴν ἀγωγὴν μετατυποῖ· παραγραφῶν δὲ τῷ ἕφω χωρίζεται. τοῦτο δὲ σοι πλατύτερον ἐν τῷ α. βιβ. τοῦ παρόντος συντάγματος tit. α. διγ. μ. φθάσας παραδέδοκα.

Κυρίλλ. Ἀπὸ συμπίπτου καὶ κοίλλα ἀπαιτεῖται ἐπὶ τῇ παραθήκῃ, οὐ μὴν δόλος παραχωρεῖται.

Τοῦ ἄνω. Καὶ πλέον γὰρ καὶ ἤτων τῶν προσόντων ταῖς βόνα φίδε ἀγωγῆς ἐν ἀρχῇ δυνάμεθα συμφωνεῖν, ὡς βιβ. ιγ. tit. ζ. διγ. ε. καὶ βιβ. ν. tit. ιζ. διγ. γγ.

οὐ μὴν τὸ ἀπὸ δόλου μὴ ἐνέχεσθαι] Στεφ. Σημειώσαι, οὗ ἂν τις συμφωνήσῃ, μὴ ἀπαιτεῖν δόλον τὸν δεποσίτην, ἀνίσχυρον ἐστὶ τὸ πακτον, ὡς κοινῆ βόνα μὲν τυχάνων. τοιοῦτο δὲ νόησον περὶ τοῦ μέλλοντος, ὡς εἰκός, γίνεσθαι δόλον· τὸν γὰρ ἤδη γενόμενον δόλον δυνάμεθα διὰ συμφωνῶν παραχωρεῖν. τὰ μὲν γὰρ ἤδη ἀμαρτηθέντα παραχωρεῖν φιλαθήρων ὧν εἴη· τὸ δὲ πρὸ τῶν ἀμαρτημάτων συγχωρεῖν τὸ γίνεσθαι μέλλον πλημμέλημα, τοῦτο οὐδὲν ἕτερον ἐστὶ, ἢ πρὸς ἀδικίαν προτρέπεσθαι. διὰ τοῦτο γὰρ λογισμὸν περὶ τῆς ἤδη γενομένης κλοπῆς ἢ ὑβρεως καλῶς πακτενομεν, μὴ κινεῖν τὴν οὐρεντὴν ἢ τὴν ἰνουμιάνου· περὶ δὲ τῆς μελλούσης γενέσθαι κλοπῆς ἢ ὑβρεως πακτενεῖν οὐ δυνάμεθα καὶ συμφωνεῖν, μὴ κινεῖν τὴν φορτὴν ἢ τὴν ἰνουμιάνου, ὡς ὁ Παῦλος ἐν τῷ κς. διγ. τοῦ δὲ πακτις τῶν πρώτων κανονίσας ἐδίδαξεν. οὐ δυνάμεθα τοῖων, ὡς ἐπὶ δόλον, πακτενεῖν, μὴ ἀπαιτεῖσθαι τὸν δεποσίτην· πακτενεῖν μέντοι, μὴ κινεῖν κατ' αὐτοῦ τὴν δεπόσιτον, δυνάμεθα, ὡς καὶ τοῦτο φθάσας ἐδίδαξεν ὁ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ ζ. διγ. τῶν δὲ πακτις τῶν πρώτων.

† Οὐκ ἔρρωται γὰρ τὸ σύμφωνον διὰ τὸ ἐναντιοῦσθαι τῇ καλῇ πίστει καὶ τοῖς χρηστοῖς μάχεται τρόποις. [Sch. e. II. 109.]

L. I. §. 8. Ἐάν⁹⁾ ἐπὶ παραφυλακῇ δοθῇ ἱμάτια¹⁾ βαλανεῖ καὶ ἀπόλληται⁸⁾, εἰ μὲν ἄνευ μισθοῦ, χώρα τῇ περὶ παραθήκης ἀγωγῇ ἀπὸ μόνου δόλου· εἰ δὲ μετὰ μισθοῦ, ἢ¹⁾ περὶ μισθώσεως ἀγωγῇ ἁρμόζει⁴⁾.

ἐάν ἐπὶ παραφυλακῇ] Τοῦ ἄνω. Καὶ ὁ νυκτεπαρχος διαγνώσκει περὶ τῶν κίμωνων¹⁾, ἐάν τι πλημμελήσῃσι περὶ τὴν ὑπ' αὐτῶν φυλαττομένην ἐσθῆτα, ὡς βιβ. α. tit. ιε.

ο) Verba ex αὐτοῦ τοῦ τρόπου μου non intelligo. p) Hic nonnulla excidisse videntur, licet in Cod. Coisl. lacuna non appareat, scilicet, pacta ex intervallo contractus naturam non mutare, nec actionem transformare in utilitatem actoris. q) Syn. p. 154. r) Sic Cod. Coisl. et Syn. Fabr. ἱμάτιον. s) Sic Cod. Coisl. Fabr. ἀπόλληται. Syn. ἀπόλλεται. t) ἢ Cod. Coisl. et Syn. Fabr. ἢ. u) Syn. addit: ἢ τις ἔχει τὴν ἀπαίτησιν εἰς τὸ διπλοῦν. v) καμψόροι, capsarii, qui in balneis mercede servanda vestimenta suscipiunt, Mentio eorum fit quoque L. 3. §. ult. D. de off. Praef. vigil. 1. 15.

depositum capistrum deponi dicimus, sed vel servum vel equum: et in servo quidem vestem, in equo capistrum accessionis loco accipimus.

Stephani. Nota, accessiones rei depositae non videri ipsas praesumptive esse depositas. Hoc autem loco nota, etiam quae sint accessiones, veluti vestis servi et capistrum equi. In commodato tamen eandem circa accessiones praestare debet commodatarius diligentiam, quam circa res principales adhibere debet, ut Ulpianus lib. 2. huius partis tit. 6. dig. 5. ait.

6) non sunt deposita] Hoc est, his detritis, ipse aestimationem eorum non consequetur: quod enim rei depositae inservit et corrumpi potest, non est depositum.

In deposito⁷⁾ convenire potest⁸⁾, ut de culpa teneatur, non etiam, ut de dolo non teneatur⁹⁾.

7) in deposito] Quum rem apud aliquem deponerem, pactus sum, ut culpa quoque nomine teneretur. Pactum valebit: auget enim depositi naturam ex more meo. Sed si pactum fiat, ne ex dolo depositarium teneatur, id non valet: eiusmodi enim pactum bonae fidei adversatur et bonis moribus repugnat.

8) convenire potest] Ex continenti, quia pactum aliquid contractui adiicit, quod exigitur in his contractibus, in quibus utriusque partis utilitas vertitur.

Stephani. Hoc intellige, si ex continenti pactum factum sit: in bonae fidei iudicii pacta quidem ex continenti naturam contractus mutant et actionem transformant: exceptionem autem reo largiuntur. Latius hoc tibi lib. 1. huius partis tit. 1. dig. 40. supra tradidi.

Cyrylli. Ex pacto culpa quoque in deposito praestatur, non etiam dolus remittitur.

Anonymi. Nam et plus, et minus, quam inest bonae fidei iudicii, ab initio pacisci possumus, ut lib. 13. tit. 6. dig. 5. et lib. 50. tit. 17. dig. 23.

9) non etiam, ut de dolo non teneatur] Steph. Nota, si quis pactus sit, ne dolum depositarius praestaret, infirmum esse pactum, quia contra bonos mores est. Hoc tamen intellige de dolo futuro: nam quod dolo iam factum est, pacto remittere possumus. Nam quae iam admissa sunt, remittere humanum erit: antequam autem delinquatur, delictum futurum remittere, nihil aliud est, quam ad improbitatem propellere. Ex hac igitur ratione de furto vel iniuria iam commissis recte paciscimur, ne furti vel iniuriarum agamus: de furto autem vel iniuria futura pacisci non possumus et convenire, ne furti vel iniuriarum agamus, ut Paulus dig. 27. tit. de pactis partis primae Digestorum hanc regulam proposuit. Pacisci igitur, quoad dolum, non possumus, ne dolum praestet depositarius: pacisci tamen possumus, ne adversus eum depositi agamus, quod ipsum supra docuit Ulpianus dig. 7. tit. de pactis partis primae Digestorum.

Pactum enim non valet, quia bonae fidei adversatur et bonis moribus repugnat.

Si servanda¹⁰⁾ vestimenta data fuerint balneari et perierint, si quidem sine mercede¹¹⁾, locus est actioni depositi ex dolo tantum: si vero cum mercede, ex conducto actio¹²⁾ competit.

10) si servanda] Anonymi. Et Praefectus vigilum cognoscit de capsariis, si quid in vestimentis ab ipsis custodiendis admiserint, ut lib. 1. tit. 15. dig. 3. Pacto

διγ. γ'. Αντατόν δὲ ἀπὸ συμφώνου πάντα κίνδυνον ἀναδέχεσθαι τὸν δεποσιτάριον, ὡς βιβ. β'. tit. ιδ'. διγ. ζ'.

Τοῦ αὐτοῦ. Ἐξεῖται καὶ μισθοῦ διδομένου τῷ δεποσιτάριῳ κινεῖσθαι τὴν δεπόσιτι, ἀφ' οὗ οὐ μόνον δόλον, ἀλλὰ καὶ κούλπαν ἀπαιτεῖται, ὡς βιβ. ιγ'. tit. ε'. διγ. ε'.

† Ζήτησον βιβλίον ε'. τίτλω ε'. κεφαλαίῳ α'. περὶ τὸ τέλος αὐτοῦ, ὅπερ ἐξεφώνηθη περὶ τῶν ἐν τοῖς λουτροῖς καμψαρίων, ἐάν τι περὶ τὴν ἐπ' αὐτῶν ἐπὶ μισθῷ φυλαττομένην ἐσθῆτα πλημμελήσωσιν. [Sch. f. II. 109.]

εἰ μὲν ἄνευ μισθοῦ] Στεφ. Σημείωσαι, ὅτι γρατούτοιοι ἦτοι κατὰ χάριν εἶναι δεῖ τὸν δεποσίτου· μισθοῦ γὰρ δοθέντος ἢ συμφωνηθέντος οὐκέτι δεπόσιτι, ἀλλὰ λοκάτι καὶ κοινδοῦκι καὶ λοιπὸν οὐ μόνον ἀπὸ δόλου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ κούλπας καὶ δολιγείας κατέχεται ὁ τὸ πρᾶγμα λαβὼν μετὰ μισθοῦ ἐπὶ τῇ παρακαταθήκῃ τοῦ πράγματος ἦτοι ἐπὶ τῇ φυλακῇ τοῦ παρατεθέντος, εἰ καὶ μὴ τὴν αὐτὴν ἐπιμέλειαν ἢ κοινδοῦκι κατὰ φύσιν ἀπαιτεῖ, ὡς ἐν τῷ προσφύῳ tit. μανθάνεις.

† Εἰ μὲν γὰρ οὐκ ἔδωκε μισθόν, ἢ δεποσίτου ἀρμόζει, δόλον μόνον ἀπαιτοῦσα· εἰ δὲ μισθὸν τούτῳ ἔδωκε, ἀρμόζει ἢ περὶ μισθώσεως ἀγωγή τὸ ἀπλοῦν ἀπαιτοῦσα. [Sch. g. II. 109.]

ἢ περὶ μισθώσεως ἀγωγῇ] Ἰωάννου. Ἀπαιτεῖ δὲ ἐπιτύθη ἢ περὶ ἐκμισθώσεως καὶ ἐξάκται δολιγείαμ παρὰ τὴν οἰκείαν φύσιν, ὁ καὶ σημείωσαι. ζῆται βιβ. κ'. tit. α. κερ. μ'.

Ἐάν δοῦλόν μου ἐν μαγκιτίῳ^{w)} παράσχω ἐπὶ φυλακῇ, εἰ μὲν μισθὸν δέδωκα, ἢ περὶ ἐκμισθώσεως^{x)} ἀγωγή ἀρμόζει· εἰ δὲ τούναντίον ἔλαβον, ἢ περὶ μισθώσεως ἀγωγή, εἰ δὲ συνέδοξεν, ἀντέλλογον γενέσθαι τὰς^{y)} υπηρεσίας τῇ φυλακῇ, ἢ ἀπὸ ἐγγράφου συμφώνου ἀγωγή, εἰ δὲ μηδὲν τοιοῦτον συνεφωνήθη, μόνως δὲ τὰς διαπάνας ἐδίδου^{z)}, ἢ περὶ παραθήκης ἀγωγή ἀρμόζει ἀπὸ μόνου δόλου.

ἐάν δοῦλόν μου] Βουλόμενος τὸν ἐμὸν οἰκέτην ὡς φυγάδα λοιπὸν, ἢ καὶ τι πταίσαντα μετὰ τοῦ τιμωρεῖσθαι καὶ φυλατεῖσθαι, ἐνέβαλον εἰς ἀστοκοπέιον. μισθοῦ μὲν δεδομένου παραφυλακῆς χάριν, ἔσται κατὰ τοῦ ἀστοκοπέου ἢ κοινδοῦκι· εἰ δὲ μισθὸν ἐγὼ ὁ τοῦ οἰκέτου δεσπότης ἔλαβον ὑπὲρ τούτου τοῦ οἰκέτου, διὰ τὸ τυχὸν ἐργάζεσθαι αὐτόν, ἔχω τὴν λοκάτι. εἰ δὲ ἐναντίον τοῦ δίδοναι μισθὸν ὑπὲρ τῆς φυλακῆς τοῦ ἀστοκοπέου τὰς τοῦ οἰκέτου ὅπερας ἐκομπενσάτευσα τῇ παραφυλακῇ, ζοικε μὲν τούτο μισθώσει καὶ ἀντιμισθώσει· ἀλλ' ἐπειδὴ οὐ δίδονται ἀργύριον, ὅπερ ἢ μισθώσεως ἀπαιτεῖ, ἢ πραιοκρίπτως βέρβις ἀρμόζει μοι. εἰ δὲ τὴν τροφὴν παρέχον, ἐμοῦ οὐδὲν περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ οἰκέτου συμφωνήσαντος, δίδονται μοι ἡ δεπόσιτι. ἐπὶ οὖν τῶν εἰρημένων θεμάτων ἀρμόζει μοι ποτὲ μὲν ἢ κοινδοῦκι, οἷον ἦνίκα δίδωμι μισθόν· ποτὲ δὲ ἢ δεπόσιτι, ὅτε μόνην τὴν τροφὴν παρέχον. ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν πρώτων τριῶν καὶ δόλον καὶ δολιγείαμ ὁ ἀστοκόπος ἐποφείλει· ἐπὶ δὲ τοῦ τελευταίου μόνον δόλον. λέγει δὲ ὁ Πομπόνιος, δὲν ἡμᾶς ἐπεσθαι τῇ τούτων συμβάσει καὶ τοῖς συμφωνηθείσι, καὶ ἐάν τι συνεφωνήθη πλέον, ὥστε καὶ δολιγείαμ ἀπαιτεῖσθαι, ἐνθα τὰ κισβάρια δίδονται, καὶ τοῦτο διὰ τὸ συμφώνον ἐποφληθήσεται. τῶς μέντοι τούτου δήλον, ὅτι ἢ δεπόσιτι κατ' ἐκτὴν μόνον δόλον ἀπαιτεῖ.

Ἐάν ἔδωκά σοι φυλάσαι οἰκέτην μου ἐν μυλῶνι, εἰ μισθὸν ἔδωκα, κινῶ κοινδοῦκι· εἰ ἔλαβον, λοκάτι· εἰ δὲ ὑπὲρ φυλακῆς ἔκαμνέ σοι, πραιοκρίπτως βέρβις, ἐπειδὴ οὐκ ἐν ἀργυρίῳ ὁ μισθός. ἐπὶ πάντων δὲ κούλπα ἀπαιτεῖται· εἰ δὲ μόνην τὴν τροφὴν παρέχω, δόλος. δεῖ δὲ σκοπεῖν καὶ τί προγέγραπται τοῦ μυλωνος. δόλον δὲ πάντως ἀπαιτεῖ. ἐν ᾧ δὲ μηδὲν περὶ ὀπερῶν ἔδοξε, δεπόσιτι κινῶ.

† Μισθοῦ μὲν δεδομένου τῆς παραφυλακῆς χάριν, ἔσται κατὰ τοῦ ἀστοκοπέου ἢ κοινδοῦκι ἦτοι ἢ περὶ ἐκμισθώσεως ἀγωγή. εἰ δὲ μισθὸν ἐγὼ ὁ τοῦ οἰκέτου δεσπότης ἔλαμβανον, διὰ τὸ τυχὸν ἐργάζεσθαι αὐτόν, ἔξω τὴν λοκάτι ἦτοι τὴν περὶ

totum periculum quoque depositarius recipere potest, ut lib. 2. tit. 14. dig. 7.

Eiusdem. Etiam mercede depositario data, depositi agere licet, et non solum dolum, verum etiam culpam praestat, ut lib. 13. tit. 6. dig. 5.

Quaere lib. 6. tit. 5. cap. 1. circa finem, quod nominatim agit de capsariis in balneis, si quid in vestimentis, quae mercede servanda susceperunt, admiserint

11) si quidem sine mercede] Stephani. Nota, gratuitum esse debere depositum: mercede enim data vel promissa non amplius depositi, sed locati et conducti actio competit: et de cetero non solum doli, verum etiam culpa et diligentiae nomine tenetur qui rem accepit cum mercede pro re deposita, id est, pro deposito custodiendo, etiamsi non eadem diligentia secundum naturam actionis ex conducto debeatur, ut titulo congruo disces.

Nam si quidem nullam mercedem dedi, actio depositi competit, in qua dolum tantum venit: si vero mercedem ei dedi, competit conducti actio, qua simplum petitur.

12) ex conducto actio] Ioannis. Hoc autem loco in actionem conducti exacta quoque diligentia venit, quod est extra eius naturam: quod observa. Quaere lib. 20. tit. 1. cap. 40.

Si servum meum¹³⁾ in pistrinum coniecero cu-^{L. 1. §. 9.} stodiae causa, si quidem mercedem dedi, ex conducto^{D. XVI. 3.} actio competit: si ex diverso mercedem accepi, ex locato actio. Quodsi convenerit, ut operae servi cum custodia pensarentur, praescriptis verbis actio est. Si vero nihil tale convenerit, et sumtus tantum praestabat, depositi actio ex dolo solo competit.

13) si servum meum] Cum servum meum fugitivum vel etiam aliud delinquentem non solum puniri, verum etiam custodiri vellem, in pistrinum eum conieci. Mercede quidem custodiae causa data, adversus pistrinarium conducti actio erit: si vero ego, servi dominus, pro hoc servo mercedem accepi, propter operas forte ab eo praestandas, locati actionem habeo. Si vero loco mercedis pro custodia pistrinario dandae operas servi cum custodia compensavi, hoc quidem locationi et conductioni simile est: sed quia pecunia non datur, quod locatio exigit, praescriptis verbis actio mihi competit. Si vero cibaria tantum praestiti, nec de operis servi quidquam convenit, datur mihi actio depositi. Casibus igitur praedictis competit mihi modo conducti actio, puta, si mercedem praesto: modo depositi actio, si cibaria tantum praestiti. Sed in tribus prioribus quidem speciebus pistor dolum et diligentiam praestat: in postrema autem dolum tantum. Ait autem Pomponius, sequi nos debere horum conjunctionem idque, quod convenerit, et si amplius convenerit, ut diligentia quoque praestaretur eo casu, quo cibaria dantur, propter pactum hoc quoque praestabitur. Interim tamen certum est, in depositi actione secundum naturam eius dolum tantum praestari.

Si servum meum tibi in pistrino custodiendum dedi, et mercedem praestiti, conducti ago: si mercedem accepi, locati: si vero pro custodia operas tibi praestitisti, praescriptis verbis, quia merces in pecunia non consistit. In omnibus autem culpa praestatur: si vero cibaria tantum praebeo, dolum. Spectari quoque debet, quid proscriptum sit pistrino. Dolum omnimodo praestatur. Quodsi nihil de operis convenerit, depositi ago.

Si quidem merces custodiae gratia intervenit, adversus pistorem erit actio conducti. Si vero ego, servi dominus, mercedem accepi forte, propter operas eius, habeo actionem locati, qua simplum petitur. Custodi-

w) Sic Fabr. Cod. Coisl. habet πείω. x) Sic Fabr. Cod. Coisl. μισθώσεως. Sed praefero Fabrotianam lectionem, quia postea μισθώσεως iterum legitur. y) Malim τῆς. z) Sic Fabr. Cod. Coisl. . . δονν.

μισθώσεως ἀγωγῆν, ἥτις εἰς τὸ ἀπλοῦν τὴν ἀπαίτησιν^{a)} ἔχει. ἀντιδιδόναι δὲ μισθὸν βουλομένος ὑπὲρ τῆς παραφυλακῆς τοῦ ἀρτοκόπου, τὰς τοῦ οἰκέτου ὁπέρας ἐκομπενάεινον τῇ παραφυλακῇ. εἴκοι μὲν τοῦτο μισθώσει· ἀλλ' ἐπειδὴ οὐ δίδεται ἀργύρια, ὅπερ ἡ μισθώσει ἀπαίτεῖ, ἡ πραεσοφίτις βέροβις ἀρμόσει μοι ἢτοι ἡ περὶ τῶν προγεγραμμένων ἡμάτων ἢτοι συμφώνων ἀγωγῆ. εἰ δὲ τὴν τροφὴν παρῆγον μόνον, οὐδὲν δὲ περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ οἰκέτου συνφωνήσῃ, δίδεται μοι ἡ δεποσίτου. ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν πρώτων τριῶν καὶ δόλον καὶ διλιγεντίαν ἢτοι ἐπιμέλειαν ὁ ἀρτοκόπος ἐποφείλει· ἐπὶ δὲ τοῦ τελευταίου δόλον μόνον. λέγει ὁ Πομπωνίος, καὶ ἐάν τι συνφωνήσῃ πλέον, ὥστε καὶ διλιγεντίαν ἀπαίτεῖσθαι, ἔνθα τὰ κίβηρια δίδονται, τουτέστι βρώσις καὶ πόσις, καὶ τοῦτο διὰ τὸ συμφωνον ἐποφληθήσεται, τίως μὲντοι τοῦτο δῆλον, ὅτι ἡ δεποσίτου καὶ ἐαυτὴν μόνον δόλον ἀπαίτεῖ. σημειώσαι, ὅτι ὁ λαβὼν μισθὸν ἐπὶ φυλακῆν^{b)} πράγματος ἴσος ἐστὶν τῷ μισθωσαμένῳ, καὶ μόνος τοῖς τυχηροῖς οὐχ ὑπόκειται. καὶ ζῆτει τὸ ἰδ. κεφ. τοῦ α. τι. ὁμοίως καὶ περὶ τοῦ μισθοῦτος ἐαυτὸν ἐπὶ φυλακῆν πράγματος, ἡ τέχνη, βιβλίον κ'. τι. α'. κεφ. μ'. καὶ κεφ. ξα'. θμ. β'. καὶ κεφ. οβ'. [Sch. h. II. 109. sq.]

I. 1. §. 10. *D. XVI. 3.* Ἡ δὲ περὶ μισθώσεως, καὶ ἡ περὶ ἐκμισθώσεως, καὶ ἡ περὶ ἐγγράφων συμφώνων κινουμένη ἀγωγῆ καὶ ἀπὸ δόλου, καὶ ἀπὸ ῥαθυμίας δίδονται. φυλάττεται δὲ καὶ τὰ ἐπὶ τῶν τοιούτων προγεγραμμένα· ὥστε μὲντοι τὸν δεξιόμενον ἐνέχεσθαι ἀπὸ δόλου, εἴ τι δῆποτε γέγραπται.

L. 1. §. 11. *D. eod.* Ἐάν^{c)} παρακαλέσω σε πρῶτά μου πρὸς Πέτρον ἀπαγαγεῖν ἐπὶ^{d)} τῷ φυλακθῆναι, κατὰ σοῦ μὲν ἔχω τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγῆν· κατὰ δὲ Πέτρον δεξιόμενον τὴν περὶ παραθήκης^{e)} ἀγωγῆν. εἰ δὲ ὀνόματί σου ἐδέξαστο, σὺ ἔχεις τὴν δεπόσιτι^{f)} καὶ ἐκχωρεῖς μοι αὐτὴν διὰ τῆς περὶ ἐντολῆς^{g)} ἀγωγῆς.

ἐάν παρακαλέσω σε] Ἡξίωσά σε λαβόντα τὸ ἐμὸν πρῶτα ἀπαγαγεῖν πρὸς Τίτιον, ὥστε μοι τοῦτο φυλάττεσθαι παρ' ἐκείνου. ζῆτεται, ποίαν ἔξω κατὰ σοῦ ἀγωγῆν. καὶ φρονὸς ὁ Πομπωνίος, εἰ μὲν οὐκ ἀπῆγαγες τὸ πρῶτα Τίτιω, ἔνοχον εἶναι σε τῇ μανδᾷ· εἰ δὲ δέδωκας, σὺ μὲν ὡς πληρωσας τὸ μανδᾶτον ἀνεύθυνος ἔση· δίδεται δὲ μοι κατὰ Τίτιον δεπόσιτι. εἰ δὲ ὁ Τίτιος τοῦτο ἐφύλαξεν οὐκ ἐμοί, κατὰ σοῦ μὲν ἔξω τὴν μανδᾷ· ἐκείνος δὲ σοι τῇ δεπόσιτι ἀγωγῆν κατασχεθήσεται, ἢν ἐξεχώρησάς μοι ἐναχόμενος τῇ μανδᾷ. εἰ δὲ ἐπὶ τούτῳ δέδωκά σοι τὸ πρῶτα, ὥστε σὲ τοῦτο φυλάττειν, εἰ μὴ Τίτιος ἀνάσχηται λαβεῖν τοῦτο καὶ φυλάξαι, Τίτιον μὴ δεξιόμενον, ἀρα ἡ δεπόσιτι ἢ ἡ μανδᾷ ἔσται μοι κατὰ σοῦ; καὶ ὁ μὲν Πομπωνίος ἀμφιβάλλει. δεῖ δὲ λέγειν, ὡς ἡ μανδᾷ ἔσται μοι κατὰ σοῦ, ἐκ τοῦ συμφώνου πλατυνομένη καὶ εἰς παραφυλακῆν. ἐνετείλαμην γὰρ σοι τοῦτο δοῦναι Τίτιω ἐπὶ παραφυλακῆ· ἐκείνου δὲ μὴ δεξιόμενον, σὲ τοῦτο φυλάττειν. ὥστε οὖν ἐπὶ δύο τοιούτοις ὑπεστὶν ἡ μανδᾷ, ἐπὶ τῷ ἀπαγαγεῖν σε τὸ πρῶτα πρὸς Τίτιον, ἐκείνου δὲ μὴ δεξιόμενον, σὲ τοῦτο φυλάττειν.

Κυρῆλλον. Ἐάν δώσω σοι πρῶτα ἀπενεγκεῖν Τίτιω, ἵνα φυλάξῃ μοι, κινῶ κατὰ σοῦ μανδᾷ, κατὰ Τίτιον δεπόσιτι. εἰ δὲ ὀνόματί σου εἶπόν σοι παραθεῖσθαι, ἔχεις δεπόσιτι, ἢν ἐκχωρεῖς μοι διὰ τῆς μανδᾷ. εἰ δὲ εἶπον, εἰ μὴ δεξήσεται αὐτὸ Τίτιος, σὺ φυλάξαι αὐτό, μανδᾷ κατέχη· ὡςπερ εἰ καὶ εἶπόν σοι, δεξάσθαι ἀπὸ τοῦδε πρῶτά μου καὶ φυλάξαι αὐτό.

L. 1. §. 12. *D. eod.* Εἰ^{h)} δὲ εἶπόνⁱ⁾ σοι, φυλάξαι τὸ πρῶτα μὴ δεξιόμενον Πέτρον, καὶ μὴ δεξήσεται^{k)}, μόνον^{l)} ἔχω κατὰ σοῦ τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγῆν.

εἰ δὲ εἶπόν σοι] † Εἰ γοῦν [ἔτυχεν] Πέτρος μὴ δεξιόμενος, ἀρα δεποσίτου ἢ μανδᾷ ἔσται μοι κατὰ σοῦ; καὶ ὁ μὲν Πομπωνίος ἀμφιβάλλει. δεῖ δὲ λέγειν, ὡς ἡ μανδᾷ ἔσται μοι

a) Fabr. ἀπαίτησιν. ἔχει δὲ. Sed ἔχει pertinet ad ἀπαίτησιν. b) Malim φυλακῆν et postea τέχνη. c) In Syn. p. 154. d) Syn. ἐν. Leuncl. in marg. ἐπὶ. e) Syn. παρακαταθήκης. f) Haec εἰ δὲ ὀνόματι — τὴν δεπόσιτι add. Cod. Coisl. Desunt apud Fabr. et in Syn. g) Sic Cod. Coisl. et Syn. Fabr. ἐντολῆν et addit ἢτοι προτροπῆν, quod deest in Cod. Coisl. h) In Syn. p. 154. i) Syn. εἶπα. k) Fabr. δεξήσεται. Cod. Coisl. . . ηται i. e. δεξήσεται ut Syn. l) μόνον Cod. Coisl. et Syn. Fabr. μόνον.

diam pistoris remuneraturus, servi operas cum custodia pensavi. Hoc quidem locationi simile est: sed quia pecunia non datur, quod locatio exigit, actio praescriptis verbis mihi competet. Si vero cibaria tantum praestiti, nec de operis servi quidquam pactus sum, datur mihi depositi actio. Sed in tribus quidem prioribus speciebus pistor dolum et diligentiam praestat: in postrema autem dolum tantum. Pomponius ait, et si amplius convenerit, ut diligentia quoque praestaretur eo casu, quo cibaria dantur, hoc est, quae esui potuique necessaria sunt, propter pactum hoc quoque praestabitur. Interim tamen certum est, in depositi actione secundum eius naturam dolum tantum praestari. Nota, eum, qui mercedem pro custodia rei accepit, conductori similem esse, et casus tantum fortuitos non praestare. Et quaere cap. 19. tit. 1. Similiter de eo, qui mercede servandam rem conduxit, vel operam, lib. 20. tit. 1. cap. 40. et cap. 61. them. 2. et cap. 72.

Actio autem locati et conducti et actio praescriptis verbis et propter dolum, et propter culpam dantur. Servantur autem et quae in eiusmodi negotiis prospecta fuerint: ut tamen, qui recepit, doli nomine teneatur, si quid fuit scriptum.

Si te rogavero¹⁴⁾, ut rem meam perferas ad Petrum, ut is eam servet, adversus te quidem mandati actionem habeo; adversus Petrum autem, qui rem recepit, depositi actionem. Quodsi is tuo nomine rem recepit, tu depositi actionem habes, eamque mandati actione conventus mihi cedis.

14) si te rogavero] Rogavi te, ut rem meam ad Titium perferres, quae ab eo mihi servaretur. Quaeritur, qualem adversus te actionem sim habiturus. Et ait Pomponius, si quidem rem ad Titium non pertuleris, te mandati teneri: quodsi rem Titio tradideris, te quidem, quia mandatum impleveris, non amplius teneri, mihi vero adversus Titium depositi dari actionem. Quodsi Titius eam rem non mihi servaverit, adversus te mihi erit actio mandati: ille autem depositi actione tibi tenebitur, quam mandati conventus mihi praestabit. Quodsi rem ita tibi dedi, ut si Titius eam recipere et servare nolisset, tu eam custodies, nec eam Titius recepit, num depositi an mandati actio mihi tecum erit? Et Pomponius quidem dubitat. Dicendum autem est, mandati actionem mihi tecum esse, pacto et ad custodiam usque extensam. Nam mandavi tibi, ut rem Titio servandam dares, et si is non recepisset, tu eam custodies. Itaque ob utrumque mandati actio erit, ut rem ad Titium perferes, et si ille non receperit, tu eam custodias.

Cyrelli. Si rem tibi ad Titium perferendam dedi, ut is eam servaret, adversus te mandati ago, adversus Titium depositi. Quodsi mandavi, ut tuo nomine eam deponeres, depositi actionem habes, quam mandati conventus mihi praestas. Si vero mandavi, ut, si Titius eam non recepisset, tu custodies, mandati teneris: sicuti et cum mandavi tibi, ut rem meam ab aliquo reciperes et custodies.

Quodsi tibi dixi¹⁵⁾, si rem Petrus non receperit, tu custodito, nec eam receperit, mandati tantum adversus te actionem habeo.

15) quodsi tibi dixi] Si igitur Petrus non receperit, utrum depositi, an mandati mihi adversus te erit actio? Et Pomponius quidem dubitat: dicendum autem

κατὰ σοῦ ἐκ τοῦ συμφώνου πλατυνομένη ἕως εἰς παραφυλακὴν. ἐνετείλαμην γὰρ σοι, τούτο δοῦναι Πέτρῳ ἐπὶ παραφυλακῇ· ἐκείνου δὲ μὴ δεχομένου, σὲ τούτο φυλάττειν. ὥστε οὖν ἐπὶ δύο τούτοις ὑπῆστιν ἡ μανδάτι, ἐπὶ τῷ^m) ἀπαγαγεῖν σε τὸ πρᾶγμα πρὸς τὸν Πέτρον, ἐκείνου δὲ μὴ δεξαμένου, σὲ φυλάττειν. παρὰⁿ) τῷ αὐτῷ^o). Πομπωνίῳ κἀκεῖνο ζητεῖται. ἐνετείλαμην σοι λαβεῖν παρὰ Πέτρον ἐμοὶ διαφέρειν πρᾶγμα^p) καὶ τούτο^q) φυλάττειν. λαβὼν καὶ^r) ἐφυλάξας. πότερον τῇ μανδάτι ἢ τῇ δεπόσιτι ἔνοχος ἔσῃ μοι; καὶ μᾶλλον ἀποδέχεται, τῇ μανδάτι, ἐπειδὴ καὶ ἡ τοῦ πρὸς σὲ συναλλάγματος ἀρχὴ μανδατον ἐστίν. [Sch. i. II. 110.]

“Ὡςπερ^s) ἐὰν ἐπιτρέψω^t) σοι, ὀνόματί μου πρᾶγμα παρὰ τινος λαβεῖν καὶ φυλάττειν· προτερεῦέ μοι γὰρ τὸ τῆς ἐντολῆς συναλλάγμα.

προτερεῦέ μοι γὰρ] Τοῦ Ἄνων. Τῇ γὰρ ἀρχῇ τοῦ συναλλάγματος προσκίεται, ὡς τούτου τοῦ διγ. θεμ. ιζ.

† Καὶ οὐ χρὴ κινήθῃν τὴν δεποσίτου, ἥτις ἀπὸ δόλου μόνον χάριον λαμβάνει, ἀλλὰ τὴν διρέκταν μανδάτι, ἥτις ἀπαιτεῖ καὶ ἐπιμέλειαν· καθὼς τὸ ξα. κεφ. τοῦ ιδ. β. φησί, καὶ τὸ σα. αὐτοῦ κεφ. οὐ σπουδαίῳ ὀφφικίῳ χειρίζεῖ ὁ τὸ μανδάτον δεξάμενος. Ζήτησον τοῦ αὐτοῦ βιβ. καὶ βιβ. η. τιτ. β. κεφ. μς. θεμ. ε. καὶ γίνωσκε, ὅτι ἡ διρέκτα μανδάτι ἀτιμοῦ· ἐπὶ δὲ τῆς ἐγγυήσεως καὶ ἡ κωτριά. [Sch. k. II. 110.]

Ἐὰν^u) θέλοντί μοι παραθέσθαι σοι πρᾶγμα ἐπιτρέψῃς αὐτό^v) παρασχέιν τῷ ἀπελευθέρῳ σου· εἰ μὲν ὡς σοῦ μέλλοντος φυλάττειν ἔδωκα, κατὰ σοῦ ἔχω τὴν περὶ παραθήκης^w) ἀγωγὴν. εἰ δὲ συμβουλεύσας^x) μοι μᾶλλον τῷ ἀπελευθέρῳ παραθέσθαι, κατ’ αὐτοῦ μὲν ἔχω^y) τὴν περὶ παραθήκης ἀγωγὴν, κατὰ σοῦ δὲ οὐτε τὴν περὶ παραθήκης ἀγωγὴν, οὐτε τὴν περὶ ἐντολῆς ἡτοῦ προτροπῆς^z) ἀγωγὴν, εἰ μὴ ἐνετείλω μοι, κινδύνῳ σου αὐτῷ^a) παραθέσθαι. ὁ ἐγγυησάμενος^b) τὸν λαβόντα παραθήκην^c) ἐνέχεται, κἂν δόλον μὲν ὁ λαβὼν οὐκ ἐποίησεν, ἔχει^d) δὲ τὸ πρᾶγμα· τί γὰρ ὅτι μαινεται, ἢ ἀνηβός^e) ἐστίν, ἢ ἀδιάδοχος ἐτελεύτησε^f); καὶ ἀναγκάζεται παρασχέιν ὁ ἐγγυητής, ὅσα διὰ τῆς περὶ παραθήκης ἀγωγῆς εἰώθε δίδοσθαι.

εἰ δὲ συμβουλεύσας μοι] Ἐὰν κατὰ δόλον συμβουλεύσας, χάριον τῇ δὲ δόλο, ὡς βιβ. δ. τιτ. γ. διγ. θ. εἰ δὲ τὴν ἀπελευθέρου ὑποδεχόμενον παρ’ ἐμοῦ τὸ δεπόσιτον ἠγγυήσω, ὁ λαβὼν ἀμάρτυρας δίδωσί μοι κατὰ σοῦ τὴν ἐξ σπουδαίου ἀγωγὴν, οὐ μόνον εἰ κατὰ δόλον ἠφάνισε ταῦτα, ἀλλ’ εἰ καὶ μηδὲν περὶ αὐτοῦ δόλον ἠμαρτεν· πλὴν μέντοι εἰ σώζεται παρ’ αὐτῷ τὸ πρᾶγμα. τί γὰρ εἰ τῷ τῆς μανίας ὑπέπεσε οὗτος, ὃν ἠγγυήσω τὴν παρ’ ἐμοῦ δεχόμενον παρακαταθήκην, ἢ πούπιλλος ἦν, ἢ καὶ τετελεύτηκον, οὐδὲν παντελῶς διώδοχον ἔχων; ὡς ἐγγυητής δηλονότι κατασχεδήσῃ, ὥστε σὲ περιουσιασταὶ δοθῆναι^g), ὅπερ ὁ λαβὼν τὸ δεπόσιτον ἠδύνατο παρασχέιν, εἰ δεκτικὸς ὑπῆρχεν τῶν ἐν ἀγωγῇ τῇ ἐπὶ τοῦ δεποσίτου.

Κυρίλλ. Ἐὰν θέλοντί μοι παραθέσθαι σοι εἴπῃς, δὸς τῷδε, εἰ μὲν ὡς αὐτὸς φυλάξων εἶπες, κατέχη δεπόσιτι· εἰ δὲ ὡς συμβουλεύων μοι ἐτέρω παραθέσθαι, οὐδὲ μανδάτι κατέχη, εἰ μὴ εἶπες, κινδύνῳ σου. ὁ ἐγγυητής τοῦ δεποσιταρίου κατέχεται, κἂν δόλον οὐκ ἐποίησεν ὁ πρωτότυπος, ἀλλ’ ἔχη αὐτό, καὶ οὐκ ἀπὸ κωταίου καὶ δόλου, ἀλλ’ ὅτι μαινεται, ἢ ἀνηβός ἐστίν, ἢ διχα κληρονόμων ἀπέθανε.

ἢ ἀνηβός ἐστιν] † Ἐρώτησις. Πῶς ἐν μὲν τῷ α. κεφ. τοῦ α. τιτ. τούτο φησὶν ὁ Οὐλπιανὸς ἐν β. θεμάτι, μὴ συνί-

est, mandati actionem mihi tecum esse, pacto ad custodiam usque extensam. Nam mandavi tibi, ut rem Petro custodiendam dares: et si eam non recepisset, ut tu eam custodires. Itaque ob haec duo mandati actio erit, ut et rem ad Petrum perferas, et ut, si ille non receperit, tu custodias. Apud eundem Pomponium et hoc quaeritur. Mandavi tibi, ut a Petro rem ad me pertinentem reciperes, eamque custodires. Receptam rem et custodiisti. Utrum mandati, an depositi mihi teneberis? Et magis probat, mandati te teneri, quia et initium negotii tecum contracti mandatum est.

Quemadmodum si tibi mandavero, ut meo no- L. I. §. 13. mine rem ab aliquo recipias et custodias: nam prior D. XVI. 3. est¹⁶) mandati contractus.

16) nam prior est] Anonymi. Nam initium contractus spectatur, ut huius digesti them. 17.

Nec depositi agendum est, cui dolus tantum locum facit, sed directa mandati, quae et diligentiam exigit, ut ait cap. 61. lib. 14. et 71. eiusdem: exacto officio genere eum, qui mandatum suscepit. Quare eiusdem libri et lib. 8. tit. 2. cap. 46. them. 5. et scito, directam mandati famosam esse: in fideiussione autem etiam contrariam.

Si mihi rem apud te deponere volenti manda- L. I. §. 14. veris, ut eam apud libertum tuum deponerem: si D. eod.

quidem quasi te custodituro dedi, depositi actionem adversus te habeo. Si vero suaseris mihi¹⁷), ut magis apud libertum deponerem, cum illo quidem depositi mihi actio est: tecum vero nec depositi, nec mandati actio, nisi mihi mandaveris, ut periculo tuo apud eum deponerem. Qui fideiussit pro eo, qui depositum suscepit, tenetur, licet dolo depositarius non fecerit, modo res apud eum sit. Quid enim, si fureret, vel pupillus sit¹⁸), vel sine successore decesserit? Et fideiussor praestare compellitur, quae depositi actione praestari solent.

17) si vero suaseris mihi] Si dolo suasisti, locus actioni de dolo est, ut lib. 4. tit. 3. dig. 9. Sed si pro liberto depositum a me suscipiente fideiussisti, Labeo haud dubitans mihi adversus te ex stipulatu actionem concedit, non solum si libertus dolo res amoverit, verum etiam si dolum circa eas non admisit, modo res apud eum integra extet. Quid enim, si insaniat is, pro quo depositum a me suscipiente fideiussisti, aut pupillus sit, aut etiam decesserit, nullo prorsus successore relicto? Tanquam fideiussor scilicet teneberis, ut ea praestes, quae depositarius praestare potuisset, si capax esset eorum, quae actione depositi continentur.

Cyrilli. Si rem mihi apud te deponere volenti dixeris, illi dato, si quidem quasi ipse custoditurus dixeris, depositi teneris: si vero, ut suaderes mihi, ut apud alium deponerem, me mandati quidem teneris, nisi dixeris, periculo tuo me rem deponere. Fideiussor depositarii tenetur, licet depositarius dolo nil fecerit, rem tamen habet: et non ex quaestu et dolo, sed quia furit depositarius, vel pupillus est, vel herede non relicto decessit.

18) vel pupillus sit] Interrogatio. Quomodo Ulpianus cap. quidem 1. them. 2. tit. 1. ait, commoda-

m) Sic lege pro τό, quod habet Fabr. n) Hic Cod. Coisl. novum scholium incipit, consentiens ceterum cum iis, quae Fabr. habet. o) αὐτῷ deest in Cod. Coisl. p) Cod. Coisl. διαφέροντα πρᾶγματα. q) Cod. Coisl. ταῦτα. r) Cod. Coisl. δε. s) In Syn. p. 154. t) Syn. ἐπιστρέψω. Leucl. in marg. ἐπιτρέψω. u) Syn. p. 154. hoc habet usque ad αὐτῷ παραθέσθαι. v) Sic Fabr. et Syn. Cod. Coisl. .. τῷ. w) Syn. παρακαταθήκης, ut et postea. x) Fabr. συμβουλεύσας. Cod. Coisl. et Syn. ut in textu. y) Sic Fabr. et Syn. Cod. Coisl. ἔχω μὲν. z) Syn. ἦτοι προτροπῆς omittit. a) Syn. αὐτό. Leucl. in marg. αὐτῷ. b) Sententia inde ab ὁ ἐγγυησάμενος usque ad εἰώθε δίδοσθαι habet Harm. III. 9. §. 18. c) Harm. παρακαταθήκην. d) Harm. ἔχει. e) Harm. ὀφφανός. f) Harm. ἐτελεύτησεν. Sententia paulo aliter exhibet Harm. ita: καὶ ἀναγκάζεται παρασχέιν, ὅσα λόγῳ παρακαταθήκης ὁ ἐγγυητής εἰώθε δίδοσθαι. g) Sic apographum fratris. Fortasse legendum: ὥστε σὲ παρασχέιν ἀναγκασθῆναι.

στασθαι τὸ κομμοδατόν τῆν ἀρχὴν ἐπὶ τῷ πουπίλλῳ· ἐνταῦθα δὲ ὡς τάχα συνισταμένου τοῦ δεποσίτου λέγει ὁ αὐτός, ἐνοχόν εἶναι τὸν ἐγγυητήν· φαιμέν οὖν, ὅτι ἐκ πολλῶν αἰτιῶν ἐπὶ τοῦ δεποσίτου ἐνοχος γίνεταί ὁ ἀνηβος, οὐ μὴν ἐπὶ κομμοδατόν· πρῶτα μὲν, ὅτι ἐπὶ τοῦ κομμοδαίου, ὁπερ ὀφείλει ἐξαίτημα διληχεντίαμ, παρὰ φύσιν ἐστίν, ἐνοχόν γίνεσθαι τὸν ἀνηβόν· ἢ εἶναι τὸν ἀνηβόν, καὶ ταύτην, ἢ ἐπιμελεστάτου ἀνδρός, σπουδῆν ἀπαιτεῖσθαι. ἐπὶ δὲ τοῦ δεποσίτου, δόλου ἀπαιτουμένου, εἰκότως ἐνοχος γίνεταί τοῦτον ὁ ἀνηβος, εἰ πλησιάσει τῇ ἡβῇ, διὰ τὸ τοὺς τοιοῦτους ἀνηβους δόλου ἐνέχεσθαι, ὡς φησι κεφ. ρπθ'. τοῦ γ'. τιτ. τοῦ β'. βιβ. ἀλλὰ καὶ τὸ ἐξῆς θεμα τοῦ προκειμένου κεφ. τὸν δεκτικὸν δόλου ἀνηβόν παραθήκην λαβόντα φησὶν ἐνέχεσθαι ἀπὸ δόλου· ὥστε κατὰ φύσιν ἀπαιτουμένου ἐπὶ τοῦ δεποσίτου ἐνοχος εἰκότως ὁ τοιοῦτος ἀνηβος γίνεταί. ἔπειτα, εἰ θεματίσεις, ὅτι καὶ ὁ διδοὺς αὐτῇ τὴν παραθήκην οὐκ ἄλλως ἐνεπίστευσεν αὐτῷ ταύτην, εἰ μὴ μετὰ ἐγγυητοῦ, καὶ οὕτως πρόσφορος ὁ θεματισμός· καὶ γὰρ ἐν τῷ λε'. κεφ. τοῦ β'. τιτ. τοῦ ζ'. βιβ. οὐ ἡ ἀρχὴ· οὐκ ἰσχυρῶς ὁ ἀνηβος ἀνευ τῆς αὐθεντίας τοῦ ἐπιτρόπου τίθεται συμφωνοῦν πρὸς αἰρετὸν δικαστήν· ὁ μὲντοι παρ' αὐτοῦ δοθεὶς ὡς εἰκὸς ἐγγυητῆς δίδωσι τὴν ποιήν, οὕτως ὁ Ἐναντιοφανῆς ἐπιλύει τὸ ἐνέχεσθαι τὸν ἐγγυητὴν ἀκολούθως τῷ ιγ'. κεφ. τῷ α'. θεμ. τοῦ δ'. τιτ. τοῦ ι'. βιβ. οὐ ἡ ἀρχὴ· ἐὰν εἰδῶς σε νέον οὐκ ἐπίστευον σοι. καὶ ὁ αὐτός δὲ ὁ Ἰνδιξ οὕτως τοῦτο ἐπιλύει. εἰ μὴ τάχα καὶ κανὼν ἐστὶν ὁ λέγων· ὧν οἱ πρωτότυποι φύσει κρατοῦνται, τούτων οἱ ἐγγυηταὶ καὶ φύσει καὶ νόμῳ ἐνέχονται· ὃν εὖρος ἐν τῷ κ'. τιτ. τῆς γ'. τῶν ἰν-σπιτοῦ. ἔστι δὲ καὶ ἑτέρως θεματίσαι. ὑπόθετον, τὸ πρᾶγμα εἶναι παρὰ τῇ οὐσίᾳ τοῦ ἀνηβου σωζόμενον· καὶ ἐπεὶ ἐνοχος γίνεταί ὁ ἀνηβος καὶ τῇ, ἢ φέμ, καὶ τῇ ἀδ' ἐξιβένδουμ, ὡς τὸ β'. κεφ. τοῦ α'. τιτ. τοῦτον τοῦ βιβ. φησὶν, εἰκότως καὶ οὕτως ὁ ἐγγυητῆς ἐνέχεται· καὶ γὰρ καὶ τὸ μς'. κεφάλαιον τοῦ νβ'. βιβ. φησὶν· ἦρκα ἀπὸ πράγματος ἀγωγή φέρεται, καὶ ὁ μαινομένος καὶ ὁ ἀνηβος ἐνέχεται χωρὶς αὐθεντίας τῶν κηδευμένων. τῶς δὲ γίνωσκε, ὅτι ἡ κοττοραία μανδάτι οὐ δίδεται κατ' αὐτοῦ, ὡς βιβ. κς'. τιτ. α'. κεφάλαιον κε'. λέγει· ὁ ἐγγυησαμένος ἀνηβόν χωρὶς αὐθεντίας τοῦ ἐπιτρόπου ἐνεχόμενον, ἢ ἄσπτον, ἢ μαινομένον, ἐνέχεται μὲν, οὐκ ἔχει δὲ κατ' αὐτῶν τὴν τῆς ἐγγυησεως ἐνοχίαν. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. πῶς δὲ δίδεται ἐγγυητῆς τῷ μαινομένῳ, ἑτέρα ἀναφέρεται ζήτησις. τῷ ε'. κεφάλαιον τοῦ β'. τιτ. τοῦ ιγ'. βιβ. ἐγγυηταὶ ὑπὲρ αὐτοῦ κωλύονται δίδεσθαι, οὐ ἀρχὴ· φησὶν ἡ διοίκησις τῶν αὐτοῦ πραγμάτων ἀπηγορεύθη. θεματίσειν, πρὸ τῆς μανίας ἐνοχόν γενεσθαι τὸν μαινομένον, καὶ ἢ μετὰ τὴν μανίαν προσληφθήναι τὸν ἐγγυητὴν, ἢ πρὸ τῆς μανίας, ἢ καὶ ἐκ διαλημματικῶν μαίνεσθαι. ὅτι δὲ καὶ μετὰ τὴν μανίαν προσλαμβάνεται ἐγγυητῆς τῷ νομίμως ἐνεχόμενῳ, φησὶ τὸ δ'. θεμα τοῦ ο'. κεφ. τοῦ α'. τίτλου τοῦ κς'. βιβλίου, οὐ ἡ ἀρχὴ· ἐὰν ἐπερωτήσω μαινομένον καὶ λάβω ἐγγυητὴν, οὐκ ἐνέχεται· εἰ δὲ νομίμως ἐνεχόμενον τοῦ μαινομένου λάβω τὸν ἐγγυητὴν, ἐνέχεται. [Sch. I. II. 111. sq.]

L. I. §. 15. Ὁ δὲ δεκτικὸς δόλου ἀνηβος, λαβὼν παραθήκην D. XVI. 3. ἀνευ τῆς τοῦ ἐπιτρόπου αὐθεντίας, ἐνέχεται ἀπὸ δόλου. κἂν δὲ μὴ ποιήσῃ δόλον, εἰς ὅσον γέγονεν εὐπορώτερος, ἐνέχεται.

εἰς ὅσον γέγονεν εὐπορώτερος] Τί γὰρ ὅτι νομίσματα ἢ τὰ παρατεθέντα, ἐδαπάνησε δὲ ταῦτα οὐ κατὰ δόλον· (τυχὸν γὰρ ὡς ἐπὶ πουπίλλος ὧν ἐνόμισεν οὐκ ἄμαρτανειν, ἐν ᾧ ταῦτα ἐδαπάνησεν) γέγονεν δὲ πλουσιώτερος ἐντεῦθεν· κατασχεθήσεται γὰρ τῇ δεπόσει, καὶ ταῦτα, μὴδὲν ἄμαρτανων.

Τοῦ Ἄνων. Σκοποῦμεν τὰς εὐπορίας ἐν τῷ καιρῷ τῆς προκατάρξεως, ὡς βιβ. γ'. τιτ. ε. διγ. λς'. καὶ βιβ. δ'. τιτ. δ'. διγ. λδ'.

L. I. §. 16. Ἐὰν χεῖρον γεγονὸς τὸ παρατεθὲν ἀποδοθῆ, ἢ D. eod. περὶ παραθήκης ἀγωγή κινεῖται¹⁾· ὅτε γὰρ χεῖρον ἀποδίδεται, δοκεῖ κατὰ δόλον^{m)} μὴ ἀποδίδεσθαι.

ἐὰν χεῖρον γεγονὸς] Πραγεθεμένην πράγματα Πρῶμῳ, χεῖρονα ταῦτα ποιήσας ὁ Πρῶμος ἀπέδωκε μοι· κινήσω κατ' αὐτοῦ τὴν δεπόσει, καὶ ταύτην τὸ δεπόσειον ἀπολαβόν· ὁ

h) Fabr. ἢ. i) Cod. Coisl. ad marg. θ'. scil. θεμα. k) ἀρμόζει. m) Sic Cod. Coisl. Fabr. δόλον.

tum in persona pupilli ab initio non consistere: hoc loco autem idem ait, quasi iam cum contraheret depositum fideiussorem eius teneri? Dicimus igitur, pupillum ex pluribus causis depositi teneri, non etiam commodati: primum quidem, quod in commodato, in quo venit exacta diligentia, praeter naturam sit, pupillum obligari: aut pupillum esse et eam praestare diligentiam, quae viri diligentissimi est. In deposito vero, quod dolum recipit, merito pupillus obligatur, si proximus sit pubertati: quia pupilli eiusmodi de dolo tenentur, ut ait cap. 189. tit. 3. lib. 2. Sed et sequens thema huiusce capituli ait, pupillum doli mali capacem, qui depositum suscepit, teneri de dolo: ut eius nomine, quod natura depositi exigit, merito talis pupillus obligetur. Deinde si fingas, eum, qui depositum ei dedit, non aliter fidei eius committere, nisi fideiussor intervenerit, conveniens quoque species erit. Etenim cap. 35. tit. 2. lib. 2. cuius initium: Pupillus sine tutoris auctoritate inutiliter compromittit in arbitrum: fideiussor tamen ab eo datus poenam praestat. Sic Enantiophanes solvit, quod dicitur, fideiussorem teneri, convenienter capiti 13. them. I. tit. 4. lib. 10. cuius initium: Si, cum scirem, te minore esse, nec tibi fidem haberem. Et ita quoque Index solvit. Nisi forte id iuris sit propter regulam, quae dicit: quorum nomine debitores principales naturaliter tenentur, eorum nomine fideiussores et naturaliter et civiliter obligantur: quam regulam invenies tit. 20. lib. 3. Institutionum. Licet etiam aliter speciem fingere. Propone, rem exstare in bonis pupilli integram: quia pupillus et in rem actione et ad exhibendum tenetur, ut ait cap. 2. tit. 1. huius libri, merito eodem modo fideiussor quoque tenetur: nam et cap. 46. lib. 52. ait: Ubi ex re actio venit, et pupillus et furiosus etiam sine tutoris vel curatoris auctoritate obligantur. Interim scias, contrariam mandati adversus eum non dari, ut ait cap. 25. tit. 1. libri 26.: Qui pro pupillo sine tutoris auctoritate obligato, prodigove, vel furioso fideiusserit, tenetur quidem, ipsi autem mandati actio adversus eos non competit. Atque haec quidem in hunc modum. Quomodo autem pro furioso fideiussor detur, alia oritur quaestio. Cap. 5. tit. 2. lib. 43. fideiussores pro eo dari prohibentur, cuius initium est: Is, cui bonorum suorum administratio interdicitur est. Finge furiosum ante furorem esse obligatum, et vel post furorem fideiussorem esse acceptum, vel etiam ante furorem, vel cum intervallis eum furere. Post furorem autem fideiussorem quoque pro furioso iure obligato accipi, dicit them. 4. cap. 70. tit. 1. lib. 26. cuius initium: Si a furioso stipulatus fuero et fideiussorem accepero, non tenetur: si vero pro furioso iure obligato fideiussorem accepero, tenetur fideiussor.

Pupillus doli mali capax, si depositum sine tutoris auctoritate suscepit, de dolo tenetur. Sed etsi dolo non fecit, in quantum locupletior factus est¹⁹⁾, tenetur.

19) in quantum locupletior factus est] Quid enim, si nummi depositi fuerint, eosque pupillus sine dolo malo consumserit: (fortasse enim, quia adhuc pupillus erat, se non peccare existimabat, cum eos consumseret:) locupletior autem inde factus est? Nam depositi tenebitur, etiamsi nihil deliquerit.

Anonymi. Spectamus facultates tempore litis contestatae, ut lib. 3. tit. 5. dig. 36. et lib. 4. tit. 4. dig. 34.

Si deterior facta²⁰⁾ res deposita reddatur, depositi actio movetur: cum enim deterior²¹⁾ redditur, videtur dolo malo reddita non esse.

20) si deterior facta] Res apud Primum depositi. Primus deteriores factas eas mihi reddidit. Agam cum eo depositi, licet depositum recuperaverim: nam

Cod. Coisl. ad marg. ε'. scil. θ'μα. n) Sic Cod. Coisl. Fabr.